

The Project Gutenberg eBook of Sanny Kortmanin koulu, by Robert Kiljander

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Sanny Kortmanin koulu

Author: Robert Kiljander

Release date: March 29, 2005 [EBook #15500]

Most recently updated: December 14, 2020

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK SANNY KORTMANIN KOULU ***

Produced by Matti Järvinen, Tuija Lindholm and Distributed

Proofreaders Europe.

SANNY KORTMANIN KOULU

HUVINÄYTELMÄ 3:SSA NÄYTÖKSESSÄ

Kirjoittanut

R. Kiljander

Ensimmäisen kerran julkaissut
Kustannusosakeyhtiö Otava 1902.

Tätä kappaletta ei saa missään julkisesti näytellä ilman tekijän tahi hänen oikeuden omistajan suostumusta. Tekijän nykyinen osoite on Jyväskylä.

HENKILÖT:

Sanny Kortman, yksityistytökoulun johtajatar pienessä kaupungissa. Liisi, hänen veljensä tytär. Neiti

*Forslund } Neiti Kauppila } Pastori Pölkkyinen } Opettajia. Maisteri Lassinen } Maisteri Vuorela }
Professori Stobenius, kouluhallituksen jäsen. Kauppaneuvoksen rouva. Asessorin rouva. Pankinjohtajan
rouva. Kapteenin rouva. Pormestari. Juonas, vahtimestari. Tapper, makkarantekijä. Alma, hänen
tyttärensä, oppilas koulussa. Kolme muuta koulutyttöä. Räätäli. Torikaupustelija. Kaksi musiikin-
johtajaa. Postiljooni. Herroja ja rouvia.*

Ensimmäisen ja toisen näytöksen välillä on viikko kulunut.

Ensimmäinen näytös.

Näyttämö kuvaa opettajahuonetta. Huonekalut vanhat ja kuluneet. Ovi oikealla ja perällä. Vasemmalla ikkuna. Ikkunan edessä pöytä, jolla on päiväkirja ja pari muuta kirjaa, paperia, kirjoitusneuvot ja vesikarafiini lasineen. Vasempaan, nurkassa kakluuni. Peräseinällä joku kartta ja pari kuvaa kasvimaailmasta. — Oikea ja vasen luetaan näyttämöltä.

Ensimmäinen kohtaus.

Juonas. Postiljooni.

Juonas

(virittää tulta uuniin.)

Saakelin tikut kun eivät tahdo syttyä! On taas ostanut niitä halpoja halkoja, tuo saita. Puh, puh! Aivanhan tässä keuhkonsa puhki puhaltelee. Puh, puh, puh!

Postiljooni

(vanha mies, laukkuineen perältä.)

Huomenta, Juonas!

Juonas.

Kuka se on? (nousematta.) Vai niin, Mattsson! Onko kirjeitä meille?
(Puhaltaa).

Postiljooni.

Onhan niitä tipoille muutamia. Mutta kuuleppas Juonas miksi teidän postia nyt on määrä kantaa, ennenhän sinä aina kävit sitä konttorista hakemassa? Ryökkynä kävi itse siitä ilmoittamassa postimestarille.

Juonas.

Miksikä sitä nyt kannetaan. Joo, kyllä minä sen tiedän. (Puhaltaa.)
Mutta se on salaisuus.

Postiljooni.

Salaisuus —?

Juonas.

Niin, se tulee ryökkynän hyväntahtoisuudesta. (nousee) Katsoppas, hän huolehtii teidän kirjeenkantajien terveydestä ja tahtoo sillä tapaa antaa teille tilaisuutta vähän jalotella raittiissa ilmassa ja — —

Postiljooni.

Mene hiiteen! (Kaivaa esille kirjeet laukustaan.) Tuoss' on kirjeet.

Juonas

(niitä ottamatta.)

Juu, juu, kyllä se Mattsson jo on näitä meidän katujamme laukku kainalossa muutamia vuosia mittaillut. On niitä saappaita sillä ajalla kerran tahi parikin täytynyt puolipohjata, vai mitä?

Postiljooni.

No, eläs sanokkaan. Viisitoista vuotta olen nyt jo näin juossut hölkähtänyt, niin että tuntuu se, tuntuu se. Mutta onhan Juonaskin mies, joka paikkansa on pitänyt.

Juonas.

Tulee neljätoista vuotta nyt ensi köyriinä. Mutta kaunis ja pulska on tämä Tipo-Juonas sittenkin, eikö totta? (Lyö rintaansa.)

Postiljooni.

Hehe, Juonas taitaakin olla ainoa, joka tuon ryökkynän kanssa on tullut toimeen. Opettajathan sen kanssa aina kuuluu olevan alinomaisessa riidassa ja lapsetkaan eivät hänestä tykkää. Olihan tässä toissa päivänä ollut niin kova riita ja mellakka että se oli kuulunut luokille asti, niinkuin se meidän tyttö kertoi.

Juonas.

Vai oli ollut? Juonas ei tiedä siitä mitään, ei niin mitään.

Postiljooni.

Oli ollut kysymys eräästä kirjeestä. Joku ylimmän luokan tyttö oli kutsuttu opettajahuoneeseen tutkittavaksi ja täällä oli sekä itketty että riideltä, sanoi meidän tyttö.

Juonas.

Vai niin, vai niin. Soo-o.

Postiljooni.

Niin no, enhän minä teidän koulusalaisuuksiinne tahdo tunkeutua, ajattelin vaan että olisikohan joku kirje hävinnyt — — Mutta tuoss' on nyt kirjeet, täytyy taas täältä mennä eteenpäin pötkimään.

Juonas.

En minä niitä ota. Vie ne suoraan ryökkynälle. Semmoinen on käsky.

Postiljooni.

Vai niin, eikö hän enää luota sinuun, Juonas?

Juonas.

En tiedä.

Postiljooni.

Vai epäileekö hän, he, he, he, tipoja rakkauden kirjeenvaihdosta, vaikka itse vielä vanhoilla päivillään kuuluu — —

Juonas.

Hyss, hyss! Ei saa puhua niin meidän kunnioitettavasta neidistä. Minä kiellän sen viran puolesta.

Postiljooni.

Puhun vaan mitä kaupungissa kerrotaan ja kyllähän Juonaskin ne asiat tuntee. Sanovathan sen hakkaavan tuota opettajaa, tuota sileänaamaista, joka — —

Juonas.

Sanon sinulle vielä kerran Mattsson, tyst nyh! Asia ei meitä liikuta. Vai liikuttaako ne ehkä sinua nuo ilo- ja surusanomat, joita sinä joka päivä laukustasi ihmisille jakelet? Ei ollenkaan. Ja liikuttaako ne minua nuo käskyt, jotka minulle täältä annetaan? Yhtä vähän. Mutta sinä hölkötät ja jakelet ja minä lennän ja tottelen ja silloin käy kaikki hyvin ja kaikki ovat tyytyväiset. Se on minun villesohviia, niinkuin ne oppineet sanovat.

Postiljooni.

Niin niin, kyllähän se Juonas rupattaa osaa, mutta olen minäkin, vaikka olen vaan tämmöinen halpa

postiljooni, tullut huomaamaan että kyllä täällä koulussa on yhtä ja toista, joka olisi korjattava ettei — (Kello lyö 11.)

Juonas.

No, nyt on kello yksitoista ja opettajat tulevat luokilta. Ja tuo juuttaan valkea, joka taas on sammunut — —!

Postiljooni.

No, hyvästi sitten. Näkemään asti. (Menee.)

Juonas

(tulsta virittäessään.)

Hyvästi, hyvästi. Orrevojaa, sanoo saksalainen. (Puhalttaa.)

Toinen kohtaus.

Juonas, Liisi, (sitten) Vuorela.

Liisi

(tulee perältä ja menee pöydän luo.)

Ei ketään täällä vielä. Kiiruhdan kirjoittamaan nimeni ennenkuin hän ehtii — — (kirjoittaa päiväkirjaan.) Voi kuinka olen väsynyt ja onneton!

Juonas.

Hyvää huomenta, Liisi neiti!

Liisi.

Huomenta! Juonas se siellä valkeata virittää, näen mä.

Juonas.

Täytyy, täytyy, kun ei ole lämmitetty viiteen päivään ja opettajat jo siitä murisevat.

Liisi.

Niin, kolkoltahan täällä tuntuu — kolkolta.

Vuorela

(perältä.)

Liisi

(itseksseen.)

Ah, tuossa hän on! (nousee.)

Vuorela.

Huomenta, neiti! (itseksseen.) Mikä onni että kerran hänet kahden kesken — —!

Liisi.

Huomenta, herra maisteri! (menee sivuovea kohti.)

Vuorela.

Mutta minnekäs neiti nyt —? Eikös ole aikaa vähäisen —?

Liisi.

En voi, en voi. Täytyy mennä tätin aamiaista valmistamaan.

Vuorela

(hauskasti.)

Siis sekä kokki että pedagogi.

Liisi

(hymyillen.)

Ja luultavasti kumpaisenakin yhtä taitamaton.

Vuorela.

Ei suinkaan. Teidän kokkitalangiini valitettavasti kyllä en ole ollut tilaisuudessa tutustua, koska tätinne ei vielä ole pitänyt minulle mitään juhlapäivällistä, josta erityisestä syystä ei taida paljon toivoa ollakkaan. Mutta opettajattarena minä kyllä olen teitä kuunnellut. Oikeinhan tytöt teitä jumaloitsevat, neitiseni.

Liisi.

Ei ei. Minä olen hyvin epäonnistunut opettajatar! Ei mitään metoodia — ei mitään respektiä — —

Vuorela.

Ja kumminkin ovat tytöt teidän tunnillanne niin hiljaa kuin hiiret, huomaavaiset ja ahkerat. Mitä te muuta sitten vaaditte?

Liisi.

Niin — en tiedä. Ehkä ne pitävät minusta vähän — ehkä ne minua sääliivät — —

Vuorela.

Niin, siinäpä se onkin. Ne pitävät teistä, niin ne pitävät teistä, neiti Liisi. Ja kuka ei teistä pitäisi! Neiti Liisi — saanko minä — —?

Liisi.

Ei ei, minun täytyy lähteä — minun täytyy lähteä —

Vuorela.

Ei, ette saa. Yksi minutti — yksi sekunti vaan — —

(*Neiti Kortmanin ääni oikealta: Liisi, oletko siellä? Liisi?*)

Liisi

(pois oikealle.)

Taivaan Herra, tati tati!

Vuorela.

Kas niin! Taas yksi tilaisuus, joka meni minulta hukkaan. Tämä on ainakin kahdeskymmenes kerta kuin koetan häntä saada puhutella kahdenkesken sillä kuukauden ajalla kuin täällä olen ollut, mutta aina on tuo tati vastassa. Hän vihaa minua, se lohikäärme. Mutta kyllä minä vielä pelastan kyyhkyseni hänen kynsistään, sen lupaan. (Ottaa päiväkirjan ja näkee siinä Liisin nimen.) Katsos hänen nimikirjoituksensa! Kuinka se on siro! Kuinka runollisesti vieno! Kuinka aivan hänen kaltaisensa kultakutrineen ja sinisilmineen! Oi Liisi, Liisi, mun rakas Liisini. (Suutelee nimikirjoitusta.)

Juonas

(nousee ja sanoo kovalla äänellä.)

No nyt se palaa.

Vuorela

(hämmästynyt.)

Häh, kuka siellä? Mitä sinä siellä tiet?

Juonas.

Ei enää mitään. Sanoin vaan että nyt se on täydessä liekissä. Huomenta!
(Menee perältä.)

Vuorela.

Juuttaan mies, joka aina on saapuvilla! (kirjoittaa nimensä.)

Kolmas kohtaaus.

Vuorela, Lassinen.

Lassinen

(huolimaton puku, ikä 40 vuotta.)

Hoh hoh, olipa se pitkä tuo algebran tunti! Olin aivan siihen paikkaan torakhaa, (haukottelee.) Hoh, hoh! Sinä karkasit eilen niin hiton aikaseen sieltä seurahuoneelta, veliseni. (Kaataa vettä ja juo.)

Vuorela.

Niin, kun seura oli minulle tuntematon, niin en viitsinyt kauemmin — — (nousee ja rupeaa kävelemään.)

Lassinen.

Me otimme sitten vielä heelan ja halvan ja söimme illallisen ja joimme kahvia avekilla kun isäntä juuri oli saanut uutta konjakkia — »Bon — Bon» — jota hän ylisti taivaaseen saakka, tuo vanha Luukkas. No hyväähän tuo onkin — ei sovi moittia. (Juo taasen lasillisen.) Se on siinä Hennesyn ja Duboisin välillä. Kyllä kai sinä sitä Duboista muistat? Se oli sitä samaa sorttia, jossa joimme veljenmaljaa —?

Vuorela.

Paljon mahdollista. En pannut siihen etikettiin niin merkkiä —

Lassinen.

Niin no, se on nyt siinä välillä. Ehkä se sentään enemmän vivahtaa Hennesyn, mutta maku on pikantimpi, aromaattisempi ja niin sanoakseni intensiivimpi. Ja sitten se on niin halpaa. Ainoastaan 4:25 kvartti. (kun ei Vuorela vastaa.) Niin no, meillä oli siellä aika hauskaa ja sinua kaivattiin kovasti. Tästä meidän koulustakin siellä puhuttiin.

Vuorela.

Vai niin. No, mitä ne siitä puhuivat?

Lassinen.

Haukkuivat, tietysti, haukkuivat.

Vuorela.

Vai haukkuivat. No, se oli oikein! Ikävää että läksin pois. No, mitä nuo sanoivat?

Lassinen.

Sitä vanhaa trallia taas veisasivat. Että johtajatar on kelpaamaton, ei ymmärrä oppilaitaan, eikä niitä rakasta. Rettelöi turhanpäiväisistä asioista. Että huoneet ovat huonossa kunnossa — ettei lämmitetä tarpeeksi — No, totta tosiaankin eikö tänään vihdoinkin ole tulta pesässä! — Että tomukasoja ja hämähäkkiverkkoja erityisesti suositetaan, että koko kouluhomma on otettu vaan puhtaan affäärin kannalta j. n. e. j. n. e. En viitsinyt heitä kuunnella — onhan siitä jo ennenkin niin monasti jankutettu. Jouduin sitä paitsi isännän kanssa intresanttiin keskusteluun siitä minä vuonna se Hennesyn konjakki —

Vuorela.

Mutta onhan tuo kaikki aivan totta.

Lassinen.

No, tottahan se on, tottahan se on. Mutta — —

Vuorela.

Mutta jos se on totta, niin siinä pitää tulla muutos, perinpohjainen muutos. Hävettäähän se olla opettajakin tämmöisessä laitoksessa. Ja kuinka johtajatar meitä sitten kohtelee? Niinkuin olisimme orjia eikä opettajia hänen vertaisiaan. Ei, jos en olisi tänne niin vasta tullut eikä lukukausi niin lopussa, niin kyllä minä panisin täällä toimeen aika mullistuksen, sen saisit nähdä.

Lassinen.

Niin no, onhan se näinä viimeisinä aikoina käynyt vähän tyrannimaiseksi ja oikulliseksi, niinkuin aina kun tuo valtioapu on uudistettava. Mutta pakottaa meitä tulemaan aamurukoukseen, vaikk' ei ole tuntejakaan, se on julmaa, se on sydämmetöntä, sen sanon!

Vuorela.

Se on tietysti tuon luikertelevan pappismiehen, tuon hänen Adooniksensa, syy. Sitä miestä minä epäilen. Hakkaako hän todellakin tuota vanhaa kaunotarta, vai mitä hänellä on mielessä. Niin, sitä en minä vaan ymmärrä.

Lassinen.

En minäkään. Mutta palkka-etumaksuja hän näkyy saavan.

Vuorela.

No, liikuttavaahan se on meidän nähdä kuinka imelätä tuo väli on molemmin puolin, mutta en minä hänen sijassaan olisi ruvennut rettelöimään tyttöjen rakkauden kirjeistä kun itsellään vielä on niin hellä sydän.

Lassinen.

Niin, se oli hävytön juttu, tuo kirjejuttu. Sinä sanoitkin hänelle, veliseni, muutamia sanoja, joita hän ei niin pian unhota. — Mutta kuuleppas hyvä veli, (katsoo ympärilleen, matalammalla äänellä) asia on nyt semmoinen, että voitko sinä vipata minulle markka 50 penniä? Pitäisi saada niinkuin vähän päänpärannusta — ja Matti on kukkarossa niinkuin tavallista.

Vuorela.

No, miks' ei. Tuoss' on 5 markkaa.

Lassinen.

Kiitos jaloudestasi! Olenhan minä sinulle vähän velkaa entisestäkin, mutta sen maksan sitten yhtäikaa. (Rupeaa kirjoittamaan päiväkirjaan.) Niin, kyllä se todellakin oli vahinko ettet jäänyt, sillä tuo konjakki ei ollut ollenkaan hullumpata — —

Neljäs kohtaus.

Entiset, Neiti Forslund. Neiti Kauppila.

Neiti Forslund

(noin 60 paikoilla, vanhanaikainen, kulunut puku.)

Niin kultaseni, kyllä se minua niin loukkasi, etten sitä kyllin voi sinulle selittää. Se oli nyt juuri tunnin lopussa. Me harjoitimme paraikaa marssia. Tytöt tepastelivat nätisti ja hyvällä ryhdillä, minä tapani mukaan istuin pöydällä ja löin tahtia (markkeeraa sormellaan) yks' kaks', yks' kaks', ein zwei, ein zwei, ja kaikki olimme me iloisella tuulella. Silloin yht'äkkiä avataan ovi ja Sanny astuu sisään ja katselee meitä kuin mikähän kenraali — niin juuri kuin kenraali — ja sitten hän sanoo näin: »Täällä vallitsee huono järjestys voimistelutunnilla», sanoo hän, »ja minun täytyy muistuttaa teitä neiti» — minua näetsen — »että vaikka ette ole voinut itsellenne hankkia mitään respektiä, niin pitäisi teidän ainakin opettaa oppilaitanne sen verran respektteeraamaan johtajatarta että tervehtivät häntä, kun hän tulee inspekteeraamaan». Ja sitten hän meni ja löi oven lukkoon että romahti. Niin, ajatteleppas kultaseni, aivan luokan edessä. En voi sanoa kuinka pahastuin. Pitäisikö tyttöjen kesken temppuja ruveta hänelle niijaamaan, ja kumartamaan? Olisiko se järjestystä? Ja nuo pistokset huonosta respektistä! Neljäkymmentä vuotta olen minä — —

Neiti Kauppila

(lyhyt tukka, miehekkään näköinen.)

No niin, mitä tantti nyt tähän vastasi sitten? Myöskin minä olen tänään saanut osani.

Neiti Forslund.

Mitäkö vastasin? En mitään. Mutta kyllä minä aijoin sanoa hänelle, että neljäkymmentä vuotta minä nyt olen ollut opettajana enkä tarvitse muuta kuin että komennan vaan: (markkeeraa sormellaan.) Ein, zwei, drei, niin heti tytöt seisovat suorana kuin kynttilät. Ja vaikk'en olekaan turhanpäiväisen ankara niin — —

Neiti Kauppila.

Niin no, tantti aikoi vastata mutta *minä* vastasin.

Neiti Forslund.

Niin, sulla on aina semmoinen kuraassi, etkä sinä häntä ollenkaan pelkää. Mutta kyllä minäkin niin suutuin että tulkoon vaan vielä kerran hokemaan tuosta respektistä, niin minä aivan varmaan — — No, mikä se oli se teidän välinen asia? Kerroppas kaiken mokomin. (Tunnustaa niskaansa, jossa jokin näkyy häntä vaivaavan.)

Neiti Kauppila.

Ei juuri niin erinäistä. Hän tuli luokalle ja teki heti muistutuksia Anna Kinnusen kiikkutuolinmatosta, jonka yläpuolelta hän käski ratkomaan. »Ei tarvita», sanoin minä. »Juu», sanoi hän. »Ei», sanoin minä. »Juu-u», sanoi hän. »Ulos!» sanoin minä. (viittaus.) Niin, siinä se oli kaikki.

Neiti Forslund

(taputtaa sormenpäitään.)

Hahaha, mainiota, mainiota! Siinä minä olisin tahtonut olla läsnä. Ja hän meni? (Myöntävä liike neiti K:n puolelta.) No, kyllä sinä nyt vähän aikaa saat olla hänestä rauhassa, hahaha. Mutta Anna, eikö hän vaan tule siitä kärsimään. Tyttö parka on vieläkin niin onneton tuosta kirjejutusta. Hyi, se oli vastenmielinen kohtaus, tuo! Pakottaa tytön meidän kaikkien läsnäollessa aukaisemaan ja ääneensä lukemaan tuon kirjeen, joka oli tullut hänelle tuolta lyseolaiselta. Ja kumminkin se oli niin viaton, sehr unschuldig. Nimipäivä-onnentoivotus vaan. Hyi, se oli rumaa, epägentiiliä Sannyttä.

Neiti Kauppila.

Ja sitä paitsi aivan laitonta. (Kirjoittaa nimensä päiväkirjaan. — Täll'aikaa ovat Vuorela ja Lassinen siirtyneet perälle, jossa ne keskustelevat, Lassinen lämmitellen selkäänsä uunia vastaan.)

Neiti Forslund

(menee myöskin kirjoittamaan jolloin huomataan että hänellä on kaulasta riippuva, pitkin selkää ulottuva laite paperilapuista ja kirjavista nauhoista.)

Niin, ja pormestari oli sanonut että voi hänet saada edesvastaukseenkin jos häntä siitä syytetään. Mutta mitä taivaan nimessä minulla on täällä niskassani?

Neiti Kauppila.

Mitä —? (erikseen.) Oi, niitä sydämmettömiä! (ääneen.) Ei mitään. Pikkuinen roska vaan. (Koettaa piiloittaa koristeen.)

Neiti Forslund.

Onko se pikkuinen roska tuo? Kokonainen komeettihan tuo on! Tämä on loukkaavata. Eikös niin, hyvät herrat, eikös tämä ole loukkaavata? Ja siellä se nyt luultavasti on riippunut koko tunnin vaikk'en ole siitä mitään tiennyt. Mutta hassunkuriselta se kuitenkin näyttää, hyvin hassunkuriselta, hahaha! Niin niin, kaikkea ne keksivätkin, kaikkea ne keksivätkin nuo veitikat! (Pudistaa päätään ja rupeaa kirjoittamaan.)

Viides kohtaus.

Entiset. Pölkkynen.

Pölkkynen

(perältä, noin 30 vuotta.)

Taas yksi lukutunti Herran nimessä lopetettu, (Ei kukaan vastaa.) Niin, on se sentään suurta ja jaloa ohjata nuorison kasvatusta siinä oikeassa hengessä. (vaitiolo.) Varsinkin kun sen saa tehdä semmoisessa laitoksessa kuin tässä neiti Kortmanin etevässä koulussa.

Vuorela

(puoliääneen.)

Kyll' olet sinäkin etevä, sinä fariseus.

Neiti Kauppila

(totisesti.)

Pastori on hurskas ja ylevämielinen mies, joka katsoo asiat ainoastaan niiden parhaimmalta kannalta.

Pölkkynen.

En suinkaan. En minä voi koristella. Puhun vaan yksinkertaisella tavallani aina suuni puhtaaksi.

Neiti Kauppila.

Ainakin johtajattarelle. Sen tiedämme.

Pölkkynen.

Hänelle myöskin, hänelle myöskin. Sillä minä häntä suuresti kunnioitan. Pidän sitä todellakin harvinaisena onnena että olen saanut tilaisuutta tutustua häneen ja nauttia hänen jokapäiväisestä seurastaan.

Vuorela.

Jaa-a, kyllähän sen arvaa.

Pölkkynen.

Sillä hän on vakava ja ymmärtäväinen nainen, tottunut petakooki ja voi pitää hyvää tissiipiiniä.

Vuorela.

No — kyllä. Mutta minä puolestani en tässä tahtoisi käyttää tuota sanaa »tissiipiini» minä sanoisin inkvisitioni.

Pölkkynen.

Inkvisitioni! Ei suinkaan, ei suinkaan. Ajatelkaapas, hyvä herrasväki, se edesvastaus, joka meidän kunnioitettavalla neidillä on. Semmoinen liuta tyttöjä täynnä syntisiä ja vaarallisia taipumuksia! Eikö petakookiakin opeta meitä että rangaistuksia ei saa laiminlyödä.

Vuorela.

Mutta eikö »petakookia» myöskin opeta että rangaistus on oleva jossakin suhteessa rikoksen laatuun sekä ettei opettaja omavaltaisuudellaan saa tehdä itseään halveksituksi oppilain silmissä?

Pölkkynen.

Aivan oikein, aivan oikein. Mutta onhan se, niinkuin me kaikki tiedämme, hyvin vaikeaa välttää mitä nuoret kokemattomat oppilaat sokeudessaan meistä opettajista ajattelevat. Ja kun kerran on vakavasti päättänyt poistaa jonkun paheen, niin minun ymmärrykseni mukaan ei saa keinoista välittää.

Vuorela.

Jahah, »tarkoitus pyhittää välikkappaleet». Te puolustatte siis neiti Kortmanin menettelyä tuossa Anna Kinnusen asiassa?

Lassinen

(nykii Vuorelaa hihasta).

Elä viitsi — anna sen olla.

Pölkkynen.

Jos minä häntä puolustan tai en, sehän nyt on aivan yhden tekevä. Minun yksinkertainen mielipiteeni on vaan, että aina pitää olla luottamusta johtoon. Se tarkoittaa meidän parastamme, joskin voi tapahtua, sen myönnän, ettei aina pikkuseikoissa täydellisesti voi sen toimenpiteitä hyväksyä. Täytyy olla tissiipiiniä.

Vuorela.

Te olette sangen lojaali mies, herra pastori. Minä onnittelen! Mutta sanokaa nyt suoraan ilman verukkeita, puolustatteko häntä todellakin?

Pölkkynen

(suuttumatta).

Mutta johan minä sanoin mitä minulla on sanomista, herra maisteri. (Menee kirjoittamaan päiväkirjaan; neiti Forslund on jo aikasemmin noussut ja mennyt neiti Kauppilaa puhuttelemaan.) Sitä paitsi minun on syytä otaksua, että me valitettavasti vielä vast'edeskin saamme tätä kysymystä pohtia, koska samallinen ikävä kohtaaminen ehkä taas tänään tulee täällä tapahtumaan.

Vuorela

(kiivaasti).

Mitä? Mitä te sanotte?

Pölkkynen

(huokaa).

Niin, minä tapasin neidin korritoorissa. Posti oli tullut ja hän oli niin huolissaan kuinka hän —

Vuorela.

Ei. Se ei saa tapahtua.

Neiti Kauppila.

Minä protesteeran.

Lassinen.

Minä myöskin.

Neiti Forslund.

Voi voi tuota Sannyä, kun ei voi olla reistaamatta, kun ei voi olla reistaamatta!

Kuudes kohtaaminen.

Entiset. Neiti Kortman (oikealta).

Neiti Kortman

(noin 40 v., harmahtava tukka, mutta muuten jokseenkin hyvästi säilynyt; modeerni puku, viuhka ja muutamia kirjoja kädessä. Nykykäyttää päätään jäykästi).

Päivää! (Ei kukaan vastaa paitsi Lassinen, joka murisee jotain.)

Neiti Kortman

(pistävästi).

Päivää, sanoin minä.

Neiti Forslund.

Päivää, päivää! Mutta onhan sitä jo tänään tavattu, kultaseni, ja kävithän sinä minun tunnillani — —

Neiti Kortman.

Se ei kuulu tähän. Yleinen tapa sivistyneiden kesken vaatii, että kohteliaisuuteen vastataan kohteliaisuudella. Varsinkin tämmöisessä suuressa kasvatuslaitoksessa, jossa opettajien esimerkki

vaikuttaa niin laajoihin piireihin kuuluu se jo tavalliseen koulujärjestykseenkin. Mutta ehkä herrasväki siinäkin on minun kanssani eri mieltä. En tiedä. (Ystävällisesti Pölkkykselle.) Onko herra pastori niin hyvä ja antaa minulle päiväkirjan.

Pölkkynen

(suloisesti hymyillen).

Olkaa niin hyvä, kunnioitettava neiti.

Neiti Kortman

(silmäilee kirjaa).

Jaa-a, kolmannelta luokalta poissa Tyyne Rintanen. Onko taudista ilmoitettu?

Vuorela

(lyhyesti).

On. Hammassärky.

Neiti Kortman.

Viidenneltä luokalta — Rosa Pollari ja Mimmi Laks. Mikä tauti?

Pölkkynen.

Päänkivistystä. (Matalammalla äänellä.) Mutta minulle on kerrottu että molemmat eilen olivat lyseolaisten kekkerissä, niin etten — —

Neiti Kortman.

Kiitoksia, kyllä sen jo tiedän. Se pannaan muistiin. Ensimmäiseltä luokalta — Laura Lemberg. Onko ilmoitettu?

Lassinen.

Sisar on mennyt kihloihin, ilmoitettiin.

Neiti Kortman.

No, se nyt kannatti! Ja sitten vielä on toiselta luokalta ollut poissa Selma Tanttinen. Onko siitä annettu ilmoitus?

Neiti Forslund.

Kyllä, kultaseni. Hänen pappansa kirjoitti ettei Selma nyt tänään voi tulla kouluun koska hän viime yönä on saanut pienen veljen, kultaseni.

Neiti Kortman

(lyhyesti).

Vai niin, se oli tarpeetonta. Onko muuten mitään muistuttamista oppilaiden käytöstä vastaan?

(Vaitiolo.)

Pölkkynen.

Olisihan minulla vähäisen. Viidennen luokan Alma Tapper nauroi kun selitin Lothin vaimosta.

Neiti Kortman.

Alma Tapper! Jassoo! Se on juuri tuon harakan kanssa kuin minä nyt tahdon tiliä tehdä. Voitte antaa hänelle tunnin istumista — jos se herra pastoria tyydyttää? (Pölkkynen kumartaa.) Ei siis ole mitään muita muistutuksia?

Neiti Forslund.

Ei ole, ei ole.

Neiti Kortman

(antaa päiväkirjan Pölkkyelle, joka panee sen paikalleen).

No, siinä tapauksessa ja koska välitunti ei vielä ole loppunut, niin tahtoisin minä puolestani tehdä muutamia muistutuksia, johon tämän vanhan ja suositun laitoksen johtajattarena luulen olevani oikeutettu. Minä en ole oikein tyytyväinen teidän kanssanne, hyvä herrasväki.

(vaitiolo.)

Neiti Kortman.

Me emme ymmärrä toisiamme, pelkään minä. Minun ainoa päämaalini tässä elämässä on tämän koulun ja sen nuorison edistyminen ja kehittyminen. Sitä varten olen huolehtinut monta raskasta päivää ja valvonut monta unetonta yötä. Mutta mitä voin minä heikko nainen yksin, jos eivät apulaiseni minun kanssani myötävaikuta. Kun minä vaadin järjestystä ja disiplinää, niin näyttää siltä kun te, hyvä herrasväki, päinvastoin puolustaisitte epäjärjestystä ja vallattomuutta.

Pölkkynen.

Kunnioitettava neiti, minä puolestani olen vielä niin vasta-alkaja tällä petakookian alalla että tuo tisiipliini vielä minusta on niin — —

Neiti Kortman.

No, mutta enhän minä teistä puhukkaan, hyvä herra pastori. Mutta esim. te neiti Forslund. Onko sekin järjestystä mikä teidän voimistelutunnillanne vallitsee? Yleinen melu ja sorina. Säännöllisiä temppeja ei tehdä, tytöt juoksevat sinne tänne, loilottavat ja nauravat ja hoitavat omia asioitaan ja itse istutte te pöydällä jalat riippuen niinkuin kyytipojalla ja huudatte ja komennatte yli kaikkein, vaikk'ei kukaan siitä ollenkaan välitä. Tämä ei käy laatuun. Teidän pitää koettaa hankkia itsellenne enemmän respektiä, paljon enemmän respektiä. Pankaa se mieleenne, neiti Forslund.

Neiti Forslund.

Kuule Sanny, elä puhu tuosta respektistä enää, elä puhu siitä. Muuten minä suutun — aivan varmaan minä suutun — — (nyyhkii).

Neiti Kortman.

Minun velvollisuuteni on lausua ilmi mielipiteeni ja toivomukseni. (Vuorelalle.) Samalla perusteella en voi olla herra maisteri Vuorelaakaan huomauttamatta eräästä sopimattomuudesta, johon te pitemmän ajan kuluessa olette tehnyt itsenne syyppääksi. Kysymys on minun veljentyttärestäni, jonka armosta olen ottanut luokseni. Tyttö on niinkuin kaikki tietävät aivan vaatimaton ja kaikkia lahjoja vailla. Mutta kumminkin osoitatte te hänelle mitä suurinta huomaavaisuutta, kuuntelette hänen tuntejaan, puhutte hänelle teidän helsinkiläisiä kohteliaisuuksianne ja vaivaatte häntä missä hän vaan liikkuu. Tämä kaikki on tehnyt minuun hyvin piinallisen vaikutuksen, enkä minä sitä koulun maineen vuoksi kauvemmin voi suvaita. Saan sen vuoksi ilmoittaa teille, herra maisteri, että jos ette herkiä tyttöä ahdistamasta, niin täytyy minun lähettää hänet pois luotani.

Vuorela.

Kiitoksia tiedonannosta! Silloin minä häntä seuraan. (Kumartaa.)

Neiti Kortman

(ei ole kuulevinaan).

Myöskin teille, maisteri Lassinen, olisi minulla muutama sana sanottavaa, vaikka se ei kumminkaan taida mitään hyödyttää. Kun on niin vanha pedagogi eikä sen enemmän välitä niin kauniista ja ylentävistä tavoista, niin kyllä sitä silloin on jokseenkin parantumaton. Miksi ette taas tänä aamuna ollut rukouksessa, herra maisteri?

Lassinen.

Makasin niin kauvan etten — —

Neiti Kortman.

Niin, tietäähän sen kun istuu kapakassa yökaudet. Haisihan koko luokka kuin viinaränni, kun tulin sisään.

Lassinen.

Minä en juo viinaa, sen sanon, ainoastaan konjakkia. Ja se oli vielä semmoista hienoa sorttia, »Bon-Bon» Hennesyn vertaista. Minä olen siitä jo puhunut Vuorelalle. »Bon-Bon», joka sekä maun että aroomin puolesta — —!

Neiti Kortman

(keskeyttäen).

Pyydän, minä en ole mikään konjakk-specialisti. Mutta te, neiti Kauppila, mitä minä teille sanoisin! Siihen puuttuu minulta todellakin sanoja. Olisiko se tuon äskeisen ennen kuulumattoman kohtauksen johdosta liian näsäviisasta kysyä teiltä: Kuka on täällä johtajatar, tekö vai minä?

Neiti Kauppila.

Johtajatar te kyllä olette, mutta johtaa ette voi.

Neiti Kortman.

Jaa-a, siinä sitä siis nyt ollaan. Senhän minä arvasinkin. Me olemme siis tässä kaksi johtajatarta. Mutta niinkuin sananparsa vähän lystikkäästi sanoo: kaksi kukkoa ei samalla orrella laula, niin olen minäkin miettinyt että toinen meistä on tässä liikaa. Jos teidän kallis aikanne sen myöntää, niin ehkä sopisi teidän tulla luokseni iltapäivällä, niin saisimme suorittaa pois nuo pienet likviidit ja muut ikävät formaliteetit ennenkuin erotaan. Sopisiko?

Neiti Kauppila.

Loruja! Minun kontrahtini kestää termiinan loppuun. Mutta ensi lukukautena olette minusta vapaa.

Neiti Kortman.

No, mielellään minun puolestani te voitte jäädä jos se ei vaan tule teille liian vaikeaksi, neiti Kauppila. Sillä sen minä kumminkin panen ehdoksi, että itse nämä loppuviikot saisin kouluani johtaa. Niin, muuta minulla ei herrasväelle ole sanottavaa. — Olkaa hyvä, herra pastori, kutsukaa Juonas sisään.

Pölkkynen

(kiirehtii peräovelle).

Juonas, Juonas, johtajatar käskee.

(Samassa rupeaa porokello soida rämisemään ulkopuolella, josta jo aikasemmin on kuulunut pientä melua. Opettajat katsovat kellojaan.)

Pölkkynen.

Juonas, tulkaa pian!

(Kello herkiää soimasta.)

Seitsemäs kohtaus.

Entiset. Juonas. Alma Tapper. Kolme koulutyttöä. Liisi.

Juonas.

Täällä ollaan, täällä ollaan.

Neiti Kortman.

Juonas kutsuu tänne 5:n luokan oppilaat Hanna Korhonen, Helmi Hallman, Kerttu Palonen ja Alma Tapper, mutta heti.

Juonas

(laskee sormillaan ja mainitsee nimet puoliääneen).

Lennän kunnioitettava ryökkynä, lennän. (Poistuu.)

Pölkkynen

(neiti Kortmanille).

Saanko luvan kysyä, tahtooko neiti että menen luokalle vai jäänkö tänne siksi kun — —?

Neiti Kortman.

Päinvastoin katsoisin mielelläni että jäisitte. Se tuntuisi turvallisemmalta — —

Vuorela

(toisille opettajille joiden kanssa hän muodostaa ryhmän. Pölkkyinen seisoo erikseen).

Minäpä jään myöskin.

Neiti Kauppila.

Minä samoin.

Lassinen.

Jäädään kaikki vaan, jäädään kaikki oikein miesjoukolla — —

Koulutyötöt perältä.

Liisi

(oikealta, aikoo mennä luokalle, mutta pysähtyy kun näkee että muut vielä ovat koossa).

Neiti Kortman.

Tulkaa lähemmäksi tytöt. (Tytöt lähestyvät.) Kun tullaan johtajattaren eteen niin tavallisesti niitaan, mutta armolliset ryökkynät eivät tietysti semmoisista vanhanaikuisista tavoista välitä. (Tytöt niaavat väkinäisesti.) Niin — olen kutsunut teidät tänne koska teille on saapunut kirjeitä postissa. Mutta kun minun velvollisuuteni johtajattarena on valvoa myöskin teidän siveellistä elämätänne, niin tahdon ennenkuin ne teille annan tietää kuka ne on lähettänyt. — Hanna Korhonen — —

Vuorela.

Yksi sana, neiti Kortman.

Neiti Kortman.

Jahah. Mistä on kysymys?

Vuorela.

Tahdon vaan sanoa, että omasta sekä näiden kumppalieni puolesta panen jyrkän vastalauseen tätä inhoittavaa poliisitutkintoa vastaan. Teillä ei ole mikään oikeus tunkeutua oppilastenne kirjeenvaihtoon. Vielä kumminkin pysyy kirjesalaisuus Suomessa pyhänä. Me vaadimme siis että luovutte laittomasta aikeestanne. Jos ette sitä tee, niin me lähetämme protestin asianomaiseen paikkaan. Siinä mitä minulla oli sanomista.

Neiti Kortman.

Mutta, hyvä Jumala, herra maisteri — hillitkää toki itseänne! Enhän minä voi teitä estää protesteeraamasta — olkaa niin hyvä vaan. Mutta jos suvaitsette, niin kuitenkin — — Hanna Korhonen, tässä on sinulle kirjekortti, jossa seisoo: (lukee) »Onnea syntymäpäiväsi johdosta! Minä nipistän ja pussaan sinua tuhat kertaa. Kalle.» Kuka tämä Kalle on, jos saan luvan kysyä?

Ensimmäinen tyttö.

Se on minun veljeni.

Neiti Kortman.

Rakas veli todellakin, joka niin intohimoisesti tunteitaan ilmaisee. Elä sinä tässä pistä valheeksi. Tunnusta suoraan vaan että se on — —.

Ensimmäinen tyttö.

Se on minun oma rakas veljeni — kaksoisveljeni — eikä johtajattarella ole sen asian kanssa mitään tekemistä. (Sieppaa häneltä kortin, jota rupeaa lukemaan.)

Neiti Kortman

(ankarasti).

Hiljaa, sanon minä! — Helmi Hallman. Sinulle on tullut kuvakortti ulkomaalta. Mitään kirjoitettua siinä kyllä ei ole, mutta kuva itsestään on jo niin vastenmielinen, että olen kahden vaiheella annanko sen sinulle vai enkö. Puolialaston nainen, joka katsoo itseään peiliin! Hyi!

Toinen tyttö

(vilkaasti.)

Se on Neapolista, Nannetta Bambinilta. Me vaihdamme korttia. Antakaa se tänne.

Neiti Kortman.

Kauniita tuttaviva todellakin! Jonkun positiivinvääntäjän tytär luultavasti. No, tällä kertaa minä nyt sen annan sinulle, mutta sillä ehdolla ettet sitä albumiin pistä etkä sitä kellenkään näytä. Lupaatko sen?

Toinen tyttö.

Kyllä, kyllä.

Neiti Kortman.

Kerttu Palonen, tule esille. Kas vaan kuinka sinä tänään olet pukeutunut fiiniksi! Tuommoiset rimsut ja petsit ovat aivan tarpeettomia tässä meidän vakavassa laitoksessamme, sen sanon. Mutta ehkei se olekkaan meitä varten kun sinä olet itseäsi noin koristellut? Niin, ehkä tämä kuvakortti, joka on saapunut kaupungin postissa voi siitä jotain selitystä antaa. Sinun luvallasi luen tästä ääneen nuo muutamat mutta sentään sisältörikkaat sanat. Kuulkaamme! »Tule iltasella 1/2 8 rantapuistoon. Elä anna minun odottaa! Sinun A. T.» Sano heti kuka on tämä A. T.?

Kolmas tyttö

(silmäilee korttia.)

Kyllähän minä sen tiedän.

Neiti Kortman.

Mutta et tahdo sitä sanoa. Niinkö?

Kolmas tyttö.

Ei, kyllä minä voin sen sanoakin. A. T. se merkitsee Alma Tapper.

Neiti Kortman.

Alma Tapper — —?

Kolmas tyttö.

Niin, me vaihdamme korttia. Katsokaa muutkin, eikö se ole Alman käsiala ja voihan Alma itsekin sen todistaa.

Alma.

Minunhan se on lähettämäni. (Työt nauravat.)

Neiti Kortman.

Hiljaa! Tämä ei ole mikään naurunasia. Tästä lähtien on kaikki kortinvaihto koulussa kielletty. Mutta sinä, Alma Tapper, sinun kanssasi minä nyt tässä oikeastaan tahtoisinkin puhua. Pelkään todellakin että sinulla on muutakin kirjeenvaihtoa kuin Kertun kanssa. Keltä tämä kirje on? Tunnusta heti! (Näyttää kirjeen hänelle.)

Alma

(itseksään hiljaa.)

Herra jee, sehän on Jussilta.

Neiti Kortman.

Nooh, keltä se on?

Alma.

En tiedä.

Neiti Kortman.

Käsiala on miehen, eikö se ole tunnettu?

Alma.

En tunne.

Neiti Kortman.

No, kyllä siitä pian selville päästään. Tuoss' on kirje, aukaise se ja lue sen sisältö meidän kaikkein kuullen.

Alma.

En. Sitä en tee.

Vuorela.

Oikein vastattu!

Neiti Kauppila.

Elä lue!

Liisi.

Täti täti, tämähän on väärin, ihan väärin —!

Neiti Kortman

(työntää häntä luotaan.)

Pois sinä! — No, luetko? Muista että se on johtajatar, joka käskee. Ajattele arvosanojasi.

Pölkkynen.

Alma Tapper, muista mitä neljännessä käskyssä — —

Alma.

Voi voi, täytyykö minun sitten — — (aukaisee kirjeen, silmäilee siihen ja joutuu hämilleen.)

(Vaitiolo.)

Neiti Kortman.

No, tuleeko siitä mitään?

Alma.

En voi sitä lukea, sisältö on semmoinen ettei — —

Neiti Kortman.

Jahah, luultavasti täydellinen rakkauden tunnustus. Se ei minua ollenkaan kummastuttaisi.

Alma.

Ei juuri — päinvastoin —

Neiti Kortman.

Lue vaan ilman verukkeita!

Alma.

Mutta jos johtajatar suuttuu — —

Neiti Kortman.

Luetko sinä, vai täytyykö minun itse — —

Alma.

No, koska siihen pakoitetaan, niin näin se kuuluu: (lukee kovalla äänellä.) »Rakas pikku serkkuni! Nyt on kevät, päivä paistaa, linnut laulaa, laineet loiskii ja jos tuo mamma Kortman tulisi näitä riviä nuuskimaan, niin sano sille että pitkän nenän saitkin nyt, sinä vanha harppu. Pikkuserkkusi Jussi.»

(Tukahdettua naurua.)

Pölkkynen

(katsoo taivaaseen.)

Neiti Kortman.

Mikä julkeus! Sinä hävytön kappale! (Antaa Almalle korvapuustin.)

Alma

(ulvoen.)

Ai ai, te löitte minua, vaikka olen aivan syytön — vaikka jo sanoin teille — vaikka en ois tahtonut lukea — — Mutta minä menen pois — menen kotiin — enkä enää milloinkaan tule kouluun, koska täällä niin — —

Neiti Kortman.

Menet heti luokallesi! Saat kolmen tunnin istumista.

Alma.

Enpä menekkään. Kotiin minä lähden ja sanon papalle kuinka täällä ihmisiä syyttömästi hakataan ja rääkätään. Sen teen, sen teen — ja nyt aivan heti, aivan heti. (Menee itkein peräovesta.)

Liisi

(seuraa häntä.)

Mutta Alma kuuleppas kuin puhun sinulle — —

Neiti Kortman

(tytöille.)

No, mitä te muut täällä töllistelette! Mars luokalle! (Tytöt menevät.) Niin, hyvä herrasväki, iloitkaa nyt. Nythän teillä on oivallinen syy protesteerata. Onnea ja menestystä vaan!

Neiti Kauppila

(joka viimeisenä lähtee ulos.)

Se on tarpeetonta. Te protesteeraatte itse kyllyksi itseänne vastaan.

Kahdeksas kohtaus.

Neiti Kortman. Pölkkynen.

Neiti Kortman

(kävelee muutamia askeleita edes takaisin, sanoo sitten.)

No, herra pastori, mitä te tähän sanotte? Kun sekä opettajat että oppilaat nousevat minua vastaan! Eikö asemani ole kadehdittava, vai kuinka?

Pölkkynen.

Kunnioitettava neiti, minä olen aivan kuin puusta pudonnut. (itseksensä.) Nythän olisi pitänyt puhua tuosta asiasta, mutta tämän häiriön perästä — —? Mutta jos kumminkin koettaisin.

Neiti Kortman

(vilvottelee kasvojansa viuhkalla.)

Ja tätä minun on täytynyt kestää jo niin monta vuotta. Ja sillä ajalla olen tullut tämmöiseksi »vanhaksi harpuksi» kuin tuossa kirjeessä sanottiin. Ettekö te sentään vähän surkuttele minua, herra pastori?

Pölkkynen.

Mutta hyvä neiti, te saatatte minut todellakin hämilleni — kuinka te noin voitte puhua? Te joka olette niin nuorekas, niin täysissä sekä sielun että ruumiin voimissa. Minun tapani ei ole koristella ja imarrella, mutta jos saisin sanoa ajatukseni, niin — —

Neiti Kortman.

Ei ei, sitä te ette saa, ei ollenkaan. Se on vaan teidän hyvä sydämenne, joka silloin puhuu. Kun näette kuinka sorrettu ja poljettu minä olen, niin teidän ritarillinen luonteenne siitä kärsii ja te tahdotte minua lohduttaa. Mutta sallikaa minun kumminkin teitä kiittää hyvästä aikomuksestanne. Kiitos, herra pastori.

Pölkkynen.

Ooh, hyvä neiti, minun puoleltanihan se vasta kiitos on. Yhden termiinan vaan olen täällä ollut, mutta kuinka te ette sillaikaa ole rikastuttanut sieluelämäni ja maallisissakin asioissa ollut minulle niin antelias. Eilen juuri sain taas sieltä Hyrynsalmelta kirjeen, jossa mummu raiska, isoäitini parka, niin sydämmellisesti kiittää siitä minun viimeisestä rahalahetyksestäni, josta kiitos teille — —

Neiti Kortman.

Joutavata! Mitä niistä pienistä etumaksuista. Enhän minä ole niin köyhä etten minä ystäviäni voi joskus auttaa. (lempeästi.) Ja tehän olette minun ystäväni, eikö totta?

Pölkkynen.

Minä olen ylpeä siitä. Mutta — mutta jos nyt en vielä kaikkeen tähän tyytyisi, jos olisin kiittämätön kyllä että vaatisin vielä enemmän — jos esim. kysyisin teiltä jos te tahtoisitte — — En, en voi sitä sanoa — —

Neiti Kortman.

Mutta miks'ei, herra pastori? Olenko minä niin vaarallisen näköinen?

Pölkkynen.

Ei suinkaan, tehän olette herttainen kuin aina, mutta minä pelkään, että jos teen tuon kysymyksen, niin te annatte siihen kieltävän vastauksen. Ja sehän olisi ikävää meille molemmille.

Neiti Kortman.

Te pidätte sitä siis niin tärkeänä ettei tuo hyvä sopu meidän kesken millään tavalla rikkoutuisi. Niinkö?

Pölkkynen.

Aivan oikein, aivan oikein. Sillä kun ette voisi täyttää minun toivomustani, niin suuttuisitte minuun että olen tehnyt niin tyhmän kysymyksen ja minä taas en voisi antaa anteeksi itselleni etten ole pitänyt suutani kiini. Sen vuoksi taitaa olla parasta etten minä mitään puhu, vaikka niin monta kertaa jo olen sitä yrittänyt — —

Neiti Kortman

(keikailevasti.)

Jaa, mitä me nyt sitten siihen voimme! Salaisuus on teidän ja se jää salaisuudeksi, vaikka sen paljastaminen aivan varmaan tekisi ainakin erään naisen hyvin onnelliseksi ja iloiseksi. Mutta te miehet, te olette aina samanlaisia!

Pölkkynen.

No, koska neiti antaa minulle niin suuret toiveet, niin — —

(Samassa kuuluu ulkoa Tapperin ääni.)

Neiti Kortman

(säikähtyy.)

Ah, mikä se on!

Pölkkynen

(itseksensä.)

No sun perhana, nyt kun kaikki oli niin hyvässä alussa!

Yhdeksäs kohta.

Edelliset. Tapper. Juonas.

Tapper

(keski-ikäinen roteva mies, työpuvussaan, esiliina edessä ja keppi kädessä.)

Ei, minun täytyy päästä sisään, minun täytyy sen kanssa puhua ja sanoa sille pirulle että minä — —

Juonas

(koettaa häntä turhaan estää.)

Et saa mennä, minä kiellän sen sinulta — viran puolesta — —

Tapper

(seisattuu neiti Kortmanin eteen.)

Tehän se olette tämän koulun johtajatar? Tehän se olette, vai mitä?

Neiti Kortman

(ankarasti.)

Kukas *te* olette, joka semmoisella melulla tunkeudutte sisään rauhallisten ihmisten huoneisiin?

Tapper.

Minä olen makkarantekijä Tapper, kyllä te minut tunnette. Te olette usein ostanut puodistani makkaraita, vieläpä haukkunut niitä huonoiksikin, mutta se nyt ei tähän kuulu. Minä tahdon vaan tietää tekö se olette tämän roskalaitoksen johtajatar?

Neiti Kortman.

Kyllä. Ja senvuoksi minä sanon teille — tuoss on ovi! Ulos heti, sanon minä!

Juonas.

Tapper, Tapper — tule nyt —!

Tapper.

Jassoo — vai niin! Te siis olette se joka on lyönyt ja hakannut tyttäreni, antanut hänelle korvapuustin että poski punottaa kuin savustettu kinkku ja häväissyt häntä koko koulun edessä. Suurta tyttöä! lihaa omasta lihastani ja jota kyllä itse voin pehmittää jos tarvis tulee. Se on sikamaista, se on — —

Neiti Kortman.

Juonas, vie ulos tuo mies — vie ulos hänet, sanon minä!

Tapper.

Ei kiirettä. Niin, se on sakramentskatun hävytöntä, se! Ensin maksetaan suuret rahat siitä kunniasta että lapset pääsevät tähän kouluun, jossa niille opetetaan kaikenlaista ramsramssua, josta niillä ei ole mitään hyötyä ja josta ne viikon perästä eivät muista hölyn pölyä — mutta tuo nyt on muotiasia, joka ei tähän kuulu — Niin, mutta sen sijaan että teidän pitäisi olla iloinen ja kiitollinen siitä että lapsemme

kautta tienaatte niin monet markat ja kohdella niitä sen mukaan, niin te päivittäin reistaatte ja rimpuilette niiden kanssa niinkuin ne olisi teille vaan rasitukseksi ja harmiksi. Se on helvetin väärin, sen minä sanon! Ja sen vuoksi minä — —

Neiti Kortman.

Mutta, herra pastori, ettekö te voi hänelle — —

Pölkkynen

(joka on mennyt pöydän taakse, herittää sormellaan ja sanoo varoittavalla äänellä).

Hyvä mies, hiljaa — hiljaa — —!

Tapper.

Vait siellä! Ja sen vuoksi minä olen tullut sanomaan että tämä ei kelpaa. (opettajat tulevat näkyviin avonaiseksi jätetystä peräovesta.) Minä kirjoitan siknaattiin, joka teille antaa niin suuren valtioavun ja vaadin että se on otettava pois teiltä ja annettava toiselle henkilölle, joka paremmin voi hoitaa asiat ja käyttäytyä ihmisten tavoin. Ja minä saan monta mukaani, herrasväkeäkin — jaa-a! Ja sen pitää tapahtua vielä tänä päivänä, sillä nyt minä olen äkäinen enkä pelkää koko maailman maistereita ja koulumamselia. Ja hyvästi nyt, koko töskä! Hyvästi! (Menee Juonaksen seuraamana.)

Neiti Kortman

(joka on vaipunut tuoliin istumaan, käyttää viuhkaansa kuumeentapaisesti).

Lasi vettä — tuokaa minulle lasi vettä!

Pölkkynen

(aikoo kaataa vettä, mutta Liisi ehtii aikaisemmin).

Kantaali — kantaali!

(Esirippu putoaa nopeasti.)

Toinen näytös.

Neiti Kortmanin yksityinen asunto. Mukavasti ja aistikkaasti sisustettu huone. Tauluja, bystejä ja kasveja. Oikealla puolella sohva ja sen edessä pöytä, jolla on kukkiva ruusupensas. Vasemmalla kirjoituspöytä. Tuolilla sen vieressä pari sjaaleja. Ovi oikealla ja vasemmalla. Perällä kaksi ovea, joista oikeanpuoleinen on avonainen ja vie lasiverandalle, jossa myöskin on kasveja, niin ettei huoneesta verandalla olevia henkilöitä selvästi voi erottaa.

Ensimmäinen kohta.

Neiti Kortman. Liisi.

Neiti Kortman

(istuu mietteissään kirjoituspöydän ääressä; katsoo sitten kelloonsa).

Jo viittätoista vaille kaksitoista, eikä häntä vielä näy. Sinä kutsuit siis kommersserodinnaa k:lo 11, Liisi?

Liisi

(joka järjestää kahvikupit toisella pöydällä).

Niin tein.

Neiti Kortman.

Ja muut vasta k:lo 12?

Liisi.

Kyllä minä toimitin niinkuin täti käski.

Neiti Kortman.

Ja ne lupasivat varmaan tulla, niinkö?

Liisi.

Hyvä täti, johan minä sen sanoin — —

Neiti Kortman.

No, jos nyt tulisi kysymykseen mitä vasten niitä on kutsuttu eri ajoilla, niin se tuli erehdyksestä, kaikki oli kutsuttu 11:sta, vaikka sinä ymmärsit minua väärin. Muista se.

Liisi.

Täytyykö minun siis valehdella?

Neiti Kortman.

Et tarvitse sanoa mitään, kyllä minä puhun. Pääasia on, että olet vait. No, näyttikö siltä kun olisivat epäilleet että tuo ruusupensas oli vaan tekosyynä ja että minulla tällä kutsumuksella oli toinenkin ja tärkeämpi tarkoitus? Huomasitko sinä?

Liisi.

Mistä minä niiden ajatuksia vois in — —

Neiti Kortman.

Niin no, mistä sinä — sehän on luonnollista. Kysyivätkö josko olen hyvin levoton ja alakuloinen?

Liisi.

Surkuttelivathan ne teitä ja päivittivät ihmisten pahuutta ja minä sanoin ettei se suinkaan mahda tuntua tädistä hauskalta kun kaksi valitusta tällä viikolla jo on hänestä mennyt kouluhallitukselle, sanoin.

Neiti Kortman.

Menkööt vaikka kolme, minä en niistä välitä. On minullakin ystäviä ja tänään sitä koetetaan mitä me voimme. (Nousee.) Mutta ensin täytyy valmistaa Liinaa, kyllä loput sitten menee itsestään. — Mutta eikö sinne joku tullut tambuuriin? Meneppäs katsomaan, se on varmaan hän.

Liisi

(mennessään vasemmalta peräovelta).

Tahi telegraaffivahtimestari, jota täti kysyi — — (Tulee takaisin).
Täti, se on kommersserodinna.

Neiti Kortman.

Hyvä! Nyt takomaan raudan kuumana ollessa. — Tuo sisään kahvikannu — appelsiinit ja omenat syödään sitten verandalla niinkuin tiedät. (Liisi menee oikealle.)

Toinen kohtaus.

Neiti Kortman. Kauppaneuvoksen rouva. Liisi.

Neiti Kortman

(menee vierastaan vastaan).

No, terve, terve tuhannesti, rakas Liinaseni! Kuinka hauskaa että tulit kun jo pelkäsin että olet saanut esteitä. Käy istumaan, kultaseni.

Kauppan. rouva

(noin 65 v. lihava ja flegmaattinen sekä silmiinpistävän yksinkertaisen näköinen).

Hyvää päivää, mutta eihän ne muutkaan vielä ole tulleet. (Istuutuu sohvaan.) Puh, puh! (Osoittaa ruusupensasta.) Vai tuoko se nyt on se ruusu, jota kutsuit meitä katsomaan. Jaa-a onhan siinä kukkia. Se on sarmant.

Neiti Kortman.

Niin, eikö se nyt sitten olekin viehättävä. Katsos, neljä vastapuhjennutta ja viisi nuppua! Kannattaa se pitää pienet kahvikekkerit sen kunniaksi, jos itse saan kerskaella, vai mitä?

Kauppan. rouva

(joka ei sen koommin katsele ruusuja).

Miks' ei, kannattaahan se. (Haukottelee). No, kuinka sinä olet voinut? Sinulla on ollut ikävyyksiä.

Neiti Kortman.

No, kellä niitä ei ole. Varsinkin niillä, joilla on niin huomattava paikka yhteiskunnassa kuin minulla. Mutta mitäs siitä, (työskentelee kuppien kanssa) omatuntoni kumminkin on puhdas.

Kauppan. rouva.

Minä surkuttelen sinua. (Liisille, joka tuo kahvikannun.) Päivää, lapseni! Mutta johan minä sinua tervehdinkin. Miks et sinä ole käynyt meillä niin moneen aikaan. Tule nyt joskus soittamaan, tytöillä on siellä uusi polkka Beethovenilta, joka on hyvin nätti.

Liisi.

Kiitoksia paljon, kun vaan joudun. (Menee oikealle).

Neiti Kortman

(kaataa kahvia ja tarjoo).

Niin no, eihän minun pitäisi puhua näistä tyhmistä koulurettelöistä kun ne ei sinua huvita ja kun ne koskevat vaan minua yksityisesti, mutta sen verran minulla kumminkin lienee lupa sanoa että surkeata se on huomata, että kun koettaa pitää hyvää kuria ja säilyttää nuorison sydämet puhtaina ajan turmeluksesta, niin sekä opettajat että oppilaat ja niiden vanhemmat liittyvät yhteen ja tekevät valituksia minua vastaan. Niin, jos ei asia olisi niin vakavata laatua, niin sille melkein voisi nauraa. Mutta minnekkä me joudumme jos tuommoinen vahingollinen ja levoton henki saa jalansijaa kouluoloissa, minä vaan kysyn?

Kauppan. rouva.

Niin, sen minäkin olen huomannut että nuoriso ja alhaisempi väki on tullut hyvin vaativaksi ja uppiskaiseksi. Ajatteleppas kun sille meidän konttoristillekaan ei enää kelpaa kuorittu maito, vaan pitää sille junkkarille olla aamumaitoa, niinkuin meillekin. Miehelle jolla on vaan 200 markkaa kuukaudessa! Hävetköön! (juoden kahvia.) No, mitä ne sinulle sitten aikovat tehdä, nuo valittajat?

Neiti Kortman.

Saada valtioapu minulta kielletyksi ja sillä tapaa pakoittaa minua lopettamaan kouluni, tietysti. Ja varmaan ne luulevat onnistuvansakin juonissaan, koska niitä kuuluu olevan noissa listoissa niin monta nimeä sekä virkamiesluokasta että porvaristostakin. Mutta en minä sentään luule että koko kaupunki on niiden kanssa yhtä mieltä — ainakin elän siinä toivossa. En voi uskoa että kaikki vanhat ystävät minusta nyt yhtäkkiä olisivat luopuneet. Pitäisihän niitä vielä yksi ja toinen olla jälellä, joka tuntee minua paremmin ja joka ei tulkitse asiata sen aivan pahimmalta kannalta. Vai mitä luulet?

Kauppan. rouva.

Olenhan minäkin sinun ystäväsi.

Neiti Kortman.

Kiitos niistä sanoista, senhän minä jo kauan olen tiennyt ja olen siitä iloinen. Mutta mitä sinä ja ehkä joku muu sinun kanssasi voitte ylivoimaa vastaan? Teillä on hyvä tahto ja te surkuttelette minua, mutta te olette liian rauhaa rakastavaiset, joka nyt on aivan luonnollista — eihän naiset mielellään sekaannu yhteiskunnallisiin asioihin, joissa ne aina joutuvat alakynteen. Niin, eihän sitä siis siihen mitään voi. Täytyy alistua vaan kun kaikki jotka minua haluisivat puolustaa ovat siihen voimattomia, tuiki

voimattomia. (Huokaa.)

Kauppan. rouva

(suorittaa selkäänsä).

Vai niin. Mitä siihen tarvitaan?

Neiti Kortman.

Puolustaakseenko minua?

Kauppan. rouva.

Niin juuri. Minä tahdon niille näyttää enkö *minä* mitään voi. Kun vaan tietäisin millä tavalla — —

Neiti Kortman.

Oikeinko todella! Sinun lupauksesi tekee minut hyvin onnelliseksi. Mutta ei, ei — eihän se käy laatuun. En minä sitä voi sallia, että sinä minun tähteni noin uhrautuisit — —

Kauppan. rouva.

Ole sinä vaan aivan tyyni. Kun minä kerran jotain sanon, niin sen teenkin. Täytyykö tästä kirjoittaa senaattiin vai kuinka?

Neiti Kortman.

Ei, sitä ei tarvita. Paras keino olisi — — Mutta tämä tuntuu todellakin vastenmieliseltä ruveta sinua neuvomaan omassa asiassa — se on kerrassaan vähän hassua. Mutta jos nyt sentään tahdot kuulla mielipiteeni — se on nyt vaan minun oma yksityinen mielipiteeni — niin paras keino olisi lähettää kouluhallitukselle vastaprotestin näitä valittajia vastaan. Sinä panisit sinne nimesi ensimmäiseksi ja sitte hankkisit sinne muita meidän tuttavien nimiä. Mutta niinkuin jo sanoin, niin se on vaan minun omia — —

Kauppan. rouva.

Mutta sehän on sarmant. Anna tänne paperia, minä kirjoitan heti nimeni. Mutta mitä siihen muuta kirjoitetaan?

Neiti Kortman.

Niin, — sehän on minun mahdotonta sanoa — ymmärräthän sen. Voithan niiden toisten kanssa siitä neuvotella. Te kirjoitatte mitä ystävyystemme ja monivuotinen tuttavuutemme teille sanoo — ei mitään imartelemista, suora totuus vaan. Siitä vanhasta maineesta, joka minun koulullani on — minun pedagogisesta kyvystäni — siitä hyvästä hengestä, joka aina on koulussa vallinut. — Niin, kyllähän te sen itse tiedätte. Pääasia on nyt vaan, että sinä toimitat tuota protestia, sillä silloin minä tiedän että se on hyvissä käsissä.

Kauppan. rouva.

Niin, minuun voit luottaa. Kyllähän se on niin, etten moneen vuoteen ole kirjoittanut mitään, mutta minä annan sen konttoristien kirjoitettavaksi — niillä on siellä hyvä käsiala. — Mutta missä ne muut ovat? Eikö ne tulekkaan? Minä tahtoisin heti puhua niiden kanssa tästä asiasta.

Neiti Kortman.

Mutta ei millään muotoa siitä että ehdotus on lähtenyt minusta — niinkuin se ei olekkaan. Silloin sinä ymmärrät minut aivan väärin. Sinähän se olet tämän vastalauseen toimeenpanija, Liina kultaseni.

Kauppan. rouva.

Ole sinä huoletti, kyllä minä vastaan töistäni. Ihmiset sanovat että minä olen tyhmä, mutta nyt saavat nähdä että kyllä minäkin jotain voin. Kiitos ensimmäisestä kupista! Mersii pokkuu! (Ottaa korista pientä leipää, jota hän rupeaa pureskelemaan.)

Neiti Kortman.

Kiitos itse vaan, kultaseni! (Liikuntoa kuuluu ulkoa.) Mutta kas niin, nyt ne tulevat. (Vieraat ilmestyvät ovesa.) No, vihdoinkin! (Menee niitä tervehtimään.)

Kolmas kohtaus.

Edelliset. Aessorin, pankinhoitajan ja kapteenin rouvat.

Ass. rouva

(noin 45 v., tulee puhuen esille).

Vai vihdoinkin! Kun tullaan niin täsmälleen että kello juuri löi 12 kun tavattiin torilla ja vielä sanoinkin Emmalle ja Jennylle että kävelläämpäs täällä vielä ulkona vähän aikaa, ehkei hän vielä ole päässyt tunniltaan kun tullaan niin varhain, sanoin minä. Mutta täällähän jo on meidän komersserodinnakin. Päivää Liina! (Nyökähdys hänelle.) Sinähän olet ollut vielä aikasemmin liikkeellä kuin me. Mitä sinulle kuuluu? Hyvää vaan, tietysti.

Neiti Kortman.

Mutta hyvät ystävät, kello 11:stahan se jo oli aikomus. Kutsuiko Liisi teitä vasta kello kahdeltatoista? Voi voi, tuota tyhmää tyttöä — antakaa nyt anteeksi! Mutta istukaa nyt, ystäväni! (Osoittaa ruusuja.) Kas tässä se nyt on se päivän sankari!

Ass. rouva.

Ai jstandeeraa, kuinka se on kaunis ja rehevä! Fransiska Kryger, eikö niin? Mitä keinoja sinä käytät kun saat niitä niin menestymään ja niin aikaseen kukkimaan? Minä olen kuullut että tupakkituhka olisi terveellistä, mutta se meidän pappi se on niin hiljainen ja siisti ettei edes poltakkaan. Voi voi tuota nuppua tuossa, kun se on söötti! Se muistuttaa niin Pekasta kun hän makasi vaunussaan pienenä! Niin, hän tulee nyt ylioppilaaksi tänä kevännä jos ei — —

Pankinh. rouva

(50 v. laiha ja kulmikas, puhuu kimakalla äänellä).

Sull' on iloa ruusustasi, Sanny, on sulla.

Kapt. rouva

(noin 35 v. kaunis ja elegantti).

Sanny kulta, elä sano: ei. Anna minä otan tuosta yhden? (Katkaisee yhden ruusun.) Kas, nyt se jo on tehty. (suutelee sitä.) Ah, mikä herttainen tuoksu! (Pistää ruusun tukkaansa.) Eikö se kaunista minua vai mitä! (Katsoo peiliin.)

Neiti Kortman.

Mainiosti! Mutta, hyvät vieraat, — —

Kauppan. rouva.

Sarmant! Olet ollut niin näkymätön näinä viimeisinä aikoina, Jenny. Käyppäs nyt meillä niin kauan kuin miehesi tuolla valtamerellä heiluu. Minulla on taas uusia romaania — Herman Södermannilta, Björnbergiltä, Isbeeniltä ja — —

Neiti Kortman.

Mutta ottakaa nyt kuppinne, hyvät vieraat, minä pelkään että kahvi jo on aivan jäähtynyt. — Niin, sinä puhuit totta, Emma, kun sanoit että minulla on iloa ruusustani. Näinä päivinä juuri olen tuon tullut huomaamaan. Kun maailma on tyly ja raaka, niin tuntuu niin rauhalliselta saada turvautua ruusujeni hiljaiseen ja hienoon seuraan. Ainakaan ne ei ymmärrä väärin kun niiden parasta tarkoittaa. Mutta mitäs siitä. — Enemmän pientä leipää, olkaa niin hyvä.

Ass. rouva.

Niin, herra jee, sinua vastaanhan on tehty valituksia, nyt vasta sen muistankin. Anna anteeksi etten heti sinua surkutellut. Minä aijoin tulla tänne jo toissapäivänä kun kuulin papalta että tuommoisia allekirjoituksia hommataan ja sanoinkin vielä hänelle että: ei, nyt minä menen Sannyn luo kun häntä vastaan ollaan noin hävyttömiä ja kun hän on minun vanha ystäväni, sanoin minä. Mutta samassa muistinkin että Ulla piti tulla paikkaamaan Pekan alushousut ja pappakin tykkäsi että — —

Pankinh. rouva.

Se on tuo makkaramestari, joka on asian alkuunpanija. Konnamainen mies!
Uhkasi tappaa meidän Prissenkin kun vei hänen kärrystään lihapalaisen.
Uhkasi se.

Kapt. rouva.

Ja pormestarikin kuuluu lupanneen panna nimensä yhteen listaan. Mutta jos se on totta, niin kyllä minä sille sanon, että annappas olla tuo, muuten Jenny suuttuu sinuun niin ettei hän koskaan enää siitä lepy, tiedä se sinä vanha bisi, sanon minä.

Ass. rouva.

Niin, paras mies juuri hän kuin itse sietäisi muistutuksia. Meidän pappa kuin on niin fiini eikä maista mitään on aivan onneton kun hän tulee houkuttelemaan häntä ulos, kävelemään muka. Tässä viime viikollakin tuli pappa kotiin eräänä aamuna vasta kun pojat jo olivat menneet kouluun ja sanoi että pormestari on häntä vietellyt ja oli niin sairas että vaan makasi selällään sohvilla ja töllötti kattoon ja sanoi että hän kuolee ja että pojat täytyy tulla kotiin, sillä hän aikoo tehdä testamenttinsa. Ja sitten hän lauloi semmoisia tyhmiä lauluja että Herra varjelkoon niitä miehiä mistä ne niitä — —!

Pankinh. rouva.

Menisi raittiuteen niinkuin minun mieheni ja joisi vaan kahvia, niin ei noin häpäiseisi itseään. No, mitä sinä nyt aijot tähän tehdä Sanny? Mitä?

Neiti Kortman.

Niin — mitä minä voin. Yksinäinen nainen!

Kauppan. rouva.

Mutta antakaapas nyt minunkin puhua. Minä olen tässä miettinyt että meidän pitäisi auttaa Sannyä kun ollaan hänen vanhoja tuttaviaan.

Pankinh. rouva.

Oikein sanottu, aivan oikein. Mutta millä tavalla?

Kapt. rouva.

Niin, minäkin niin mielelläni — —

Ass. rouva.

Jahah, sitähan minä juuri ajattelin kun läksin kotoa, että jotainhan sitä täytyy meidän Sannyn vuoksi tehdä ettei — —

Kauppan. rouva.

Niin, minä olen miettinyt että lähetetään Helsinkiin tästä Sannyn koulusta tuommoinen kiitoskirje, jonka minä kirjoitan alle ja te myöskin ja — —

Kapt. rouva.

Vastaprotestiko? Mainiota, mainiota! Mistä sinä sen keksit? Siinä minä tahdon olla mukana.

Pankinh. rouva.

Minä myöskin.

Ass. rouva.

Juuri sama asia, jota minä aijoin ehdottaa! Merkillistä, se pyöri juuri kielen kärellä, vaikkei se sieltä vielä — —

Neiti Kortman.

Ooh, hyvät ystävät, te tahtoisitte todellakin — te tekisitte minulle sen ilon että — —

Ass. rouva.

Ole sinä huoletta, kyllä me asia hommataan. Ja se pannaan nyt heti toimeen kun ollaan täällä koossa. Mutta ensin täytyy meidän kirjoittaa konsepti. Onko sulla täällä vähän paperia, niin ruvetaan heti

ajattellemaan tuota ylöspanoa ja — —

Neiti Kortman.

Ei ei, en minä sitä voi sallia. Siitä on liian paljon vaivaa minun tähteni — —

Ass. rouva.

Elä sinä puhu. Anna sinä vaan kaikki meidän huostaamme. Kyllä me sen parhaiten ymmärrämme. (Noutaa paperia ja mustetta kirjoituspöydältä.) Se on siis kouluhallitukselle kuin se — —?

Kauppan. rouva.

Annappas nyt tänne tuo paperi, niin minä siihen pistän nimeni ensimmäiseksi.

Ass. rouva.

Ei, ensinhän kirjoitus on laadittava — sitten vasta nimet.

Kauppan. rouva.

Mutta nimihän on pääasia.

Kapt. rouva.

Mutta kuuleppas nyt Liina, kun kirjoitat kirjeen, niin ainahan nimesi tulee viimeiseksi. Etkö sinä sitä muista?

Kauppan. rouva.

Niin, se on vallan toista, mutta meidän kirjeissä seisoo aina ensimmäisenä ylänurkassa: John Drankman ja K:ni.

Pankinh. rouva.

Elä nyt juonittele taas, Liina! Elä nyt juonittele!

Ass. rouva

(kynä ja paperi kädessä).

»Korkeasti kunnioitettava». — — Vai »korkea-arvoisa kouluhallitus» — mikähän niistä olisi parempi? Mitä sinä Sanny luulet?

Neiti Kortman.

Se nyt taitaa olla yhdentekevä kumpiko niistä. — — Mutta (hymyillen) eihän tuo nyt oikein sovellu että minä tässä asiassa teille neuvojaksi rupean — — Jos siis annatte minulle anteeksi, niin pistäydyn katsomassa josko se meidän vaatimaton kyökkimme voisi meille ehkä vielä jotain muutakin tarjota. Ottakaa nyt sill'aikaa enemmän kahvia, omat ystäväni. (Menee oikealle.)

Pankinh. rouva.

Kiitoksia, minä join jo kotona puoli pannua. Kiitoksia!

Kauppan. rouva

(puoleksi itsekseen, nureissaan).

Kyllä se nyt vaan on merkillistä että vaikka itse olen tämän asian alkuunpanija, niin en edes saa määrätä missä minun nimeni pitää olla. (Halveksivasti.) Sarmant.

Neljäs kohta.

Edelliset paitsi neiti Kortman.

Ass. rouva.

»Korkea-arvoisa ja oppinut kouluhallitus!» Niin, se on oikein — se kuuluu juhlalliselta.

Kapt. rouva.

Hyvin juhlalliselta. Kirjoita se heti ettet sitä unhota. Voi voi, kun se sentään on hauska panna nimensä tuommoisten adressien alle. Ajatella itsekseen että minkäänäköiseksihän ne tuonkin nimen omistajaa kuvittelevat. Esimerkiksi Jenny Palm. Onko hän nuori? Onko hän kaunis? Kuinka hän käy puettuna? Ja kumminkaan ei kukaan minua siellä tunne. Se on todellakin pikanttia, hyvin pikanttia! — Mutta luuletteko että tämä protesti mihinkään auttaa?

Ass. rouva.

Tietysti, eihän muu voi tulla kysymykseenkään. Kun me kaupungin arvoisimmat rouvat ja Sannyn parhaimmat ystävät vaivaamme itseämme näin paljon, niin kuinka ne kehtaisi — sehän olisi kerrassaan sopimatonta. Tässä muutamia vuosia takaperin kun myöskin oli valituksia Sannyä vastaan, niin hän matkusti itse Helsinkiin ja puhui siellä herrojen kanssa ja selitti asiansa kuinka se oikeastaan oli ja ne olivat olleet hänelle niin kohteliaita ja kiittäneet häntä että tuli ja sanoneet että nyt ne selvästi näkevät että Sanny on viaton ja koko valitus vaan paljasta juorua ja ilkeyttä. Niin, Sanny kertoi siitä itse minulle ja oli hyvin tyytyväinen ja nauroi makeasti koko jutulle.

Kapt. rouva.

Niin, kyllä se Sanny puhua osaa ja hyvällä tuulella näkyy olevankin. Mutta ehk'ei hän enää niin paljon koko koulustaan välitäkkään, koska ihmiset puhuvat että — niin kyllähän te sen kaikki olette kuulleet — että hän olisi salakihloissa tuon pastorin — tuon Pölkkyksen kanssa nimittäin. Mutta en minä sentään voi uskoa että hänellä olisi niin huono maku. Semmoinen vastenmielinen ja talonpoikaismainen mies! En antaisi hänen suudella kättänikään, vielä vähemmin — hyi!

Ass. rouva.

Niin, en minäkään sitä luule, vaikka meidän kesken sanottuna, onhan se Sanny aina ollut vähän höpsöttelevä noissa rakkaudenasioissa. Muistatthän toissa kesänä kun hän Naantalissa rakastui tuohon ruotsalaiseen paroniin, joka sitten olikin vaan tavallinen kyyppari. Ja mitä vasten hän menisi naimisiin kun hänellä muutenkin on niin hyvä toimeentulo? Pappa sanoi että hänellä on 30,000 markkaa pankissa.

Pankinh. rouva.

35,000 se on.

Ass. rouva.

30,000 sanoi pappa.

Pankinh. rouva.

Pappa ja pappa! Sinä olet aina siinä pappasi kanssa. 35,000 se on. Olen nähnyt sen pankin kirjoista. Uskotko nyt?

Kapt. rouva.

Mutta hyvät rouvat — tuo protesti. Mitä sinä Liina sanot, eikö alku ole hyvä?

Kauppan. rouva.

Onpahan tuossa. Mutta jos minun mielipiteitäni kysytään, niin kirjoitus pitäisi olla ranskaksi — se olisi fiinimpää.

Kapt. rouva

Ranskaksi? Mutta emmehän taida ranskan kieltä.

Kauppan. rouva.

Sen voi antaa meidän konttoristille käännettäväksi. Hän osaa ranskaa, hän on käynyt Lübeckissä.

Pankinh. rouva.

No, tuleeko siitä mitään koko protestista, vai eikö?

Ass. rouva.

Kyllähän minun puolestani, mutta kun ei tässä saa suun vuoroa. (Miettii.) Jos pantaisiin esim. näin: (sanelee ja kirjoittaa.) »Sen ilkeän ja aiheettoman valituskirjan johdosta, jonka muutamit kaupunkilaiset» — — Mutta tietääkö kukaan mitä tuo valitus sisältää? En minä suinkaan.

Kapt. rouva.

Niin, en minäkään.

Ass. rouva.

Pappa kyllä sanoi kuulleensa että se olisi hyvinkin ankara ja vielä sanoi että viisainta on olla koko asiaan sekaantumatta, muuta hän ei — —

Pankinh. rouva.

Pankissa sitä oli käytetty, mutta miehelläni ei ollut aikaa sitä lukea. Kelpaamattomaksi sekä opettajattareksi että johtajattareksi oli häntä siinä haukuttu. Riittää se.

Ass. rouva.

No, hyvä! Jos sitten pantaisiin että »tuon valituksen johdosta olemme me, (Kirjoittaa) elävästi tuntien velvollisuutemme ihmisinä ja kansalaisina — —»

Kapt. rouva.

Se on hyvä!

Pankinh. rouva.

Hm, meneehän tuo.

Ass. rouva.

(kuin edellä).

»Olemme me syvästi vakuutetut siitä — että oppi ja tieto ovat ne pylväät, — joilla yhteiskuntamme riippuu».

Kapt. rouva.

Hyvä!

Ass. rouva

(kuin edellä.)

»Ja kun neiti Kortman, tämän kaupungin ainoan tyttökoulun johtajatar, nyt on jo 15 vuotta — harvinaisella sitkeydellä — riippunut» (Keskeyttää.) Ei — ei se passaa — —

Kapt. rouva.

Hahaha, riippunut! Ei, pannaan, että neiti Kortman on ollut se pylväs — se pylväs — se vankka pylväs, jonka ympärillä — —

Ass. rouva.

Jahah. (Jatkaa.) »Ollut se vankka pylväs — jonka ympärillä — tämän kaupungin kasvavat tytöt — eri asemassa — 15 vuotta ovat riippuneet —» (Keskeyttää.) Ei, ei —

Kapt. rouva.

Hahaha! Sepä hassua! Eri asemassa 15 vuotta! Hahaha!

Pankinh. rouva.

Jättäkää pois tuo riippuminen sen sanon. Tyhmyyksiä!

Ass. rouva.

No, kirjoittakaa te sitten paremmin jos voitte. Ei tämä niinkään hauskaa ole, tietäkää se.

Kauppan. rouva.

Se on parasta että annamme Sannyn kirjoittaa — hän kyllä tietää miten se pitää olla.

Kapt. rouva.

Ei, otetaan nyt vielä kaikki uudestaan alusta, ehkä se sitten sujuu paremmin. Kuinka se olikaan?
»Korkeasti oppinut —»?

Ass. rouva

(paperista).

»Korkea-arvoisa ja oppinut kouluhallitus!»

Kapt. rouva.

Se on hyvin juhlallista!

Viides kohtaaus.

Edelliset. Neiti Kortman. Liisi.

Liisi

(niiaa sivumennen vieraille kun hän vie tarjottimen hedelmineen verandalle).

Neiti Kortman.

No parhaat ystäväni, saanko nyt kutsua teitä tuonne ulos verandalle maistamaan minun vasta tulleita etelämaalaisia hedelmiäni. Ilma on tänään niin lämmin ja kesäinen ja sjaaleja saadaan kyllä jos tarvitaan. Olkaa niin hyvä!

Ass. rouva

(kiittäen samoin kuin muut).

Kiitoksia paljon! Mutta, voi voi, se meidän protesti, se on vielä vasta alussa. Elä katso siihen vielä, kyllä me sitten näytämme sen sinulle että saat sitä korjata — —

Neiti Kortman.

Ooh, siinähan on jo niin paljon kirjoitettu. Minä olen hyvin iloinen tästä ystävyysosoituksesta ja siitä tulee varmaan jotain hyvin hyvää, siitä minä olen vakuutettu.

Kapt. rouva.

Niin, valmistetaan se tuolla ulkona verandalla. Siellä on niin hauska nähdä kuinka ihmiset liikkuvat kadulla ja kevään tuulet siellä varmaan antaa meille hyviä ajatuksia.

Ass. rouva.

Mainiota, sitä minä juuri aijoin sanoakin vaikka sinä — —

(Kaikki menevät verandalle, kapt. rouva katsoo sivumennen peiliin istuuko ruusu paikallaan).

Kauppan. rouva

(itseksseen).

Sen minä vaan sanon että minun nimeni pitää siinä olla, tulkoon sitten mitään koko prosessista tahi ei. (Menee.)

(Näyttämö muutamia sekunteja tyhjä.)

Kuudes kohtaaus.

Vuorela, (sitten) Liisi, (viimein) Neiti Kortman.

Vuorela

(vasemmalta ensin koputettuaan ovelle).

Tyhjät suojat! Pöpö on poissa.

(*Neiti Kortmanin ääni* ulkoa.) "Minulle myöskin. Ne ovat sohvalla tahi tuolilla kirjoituspöydän vieressä — —"

Vuorela.

Sillä on vieraita tuolla verandalla. Menen sitten sinne ilmoittamaan — —

Liisi.

Kyllä kyllä — kirjoituspöydän vieressä — — Tuossahan ne ovatkin.
(Ottaa sjaalit ja aikoo kääntyä takaisin kun huomaa Vuorelan.) Mitä?
Maisteri Vuorela! Kuinka te uskallatte — —?

Vuorela.

Tullakko tänne lohikäärmeen omaan luolaan?

Liisi.

Vait, vait, ne voivat kuulla —

Vuorela.

(osoittaa verandaa).

Hexensabbath — —?

Liisi.

Teidän pitää mennä! Menkää heti — —!

Vuorela.

En suinkaan. Minä tahdon ensin tavata lohikäärmeen.

Liisi.

Mitäs hänellä — —?

Vuorela.

Vaikka taistella hänen kanssaan elämästä ja kuolemasta, jos niin vaaditaan — ja vapauttaa prinsessa, jonka hän pitää vankina. Mutta silloin täytyy prinsessan ritaria auttaa niinkuin saduissakin aina — —

Liisi.

Ei, nyt minä menen — —

Vuorela.

Prinsessa siis ei sitä tahdo. Prinsessa odottaa ehkä jotakin toista komeampata ritaria, joka pärskyvällä oriillaan, vie häntä kauas pois rikkauteen ja loistoon. Silloin tuolla köyhällä ritarilla ei ole muuta neuvoa kuin — —

Liisi.

Voi voi — mitäs te nyt noin puhutte — — Antakaa minun mennä — enhän minä — —

Vuorela.

Ei, nyt minä en enää teitä päästä kun kerran olen saanut teidät kiinni. Neiti Liisi, minä olen köyhä, mutta minulla on tulevaisuutta. Minulla on hyvät arvosanat — velkoja ei ole — Neiti Liisi — kultakutrinen pikku prinsessani — sano nyt minulle — tahtoisitko — uskaltaisitko — tunnetko minua siksi että sinä — —?

Neiti Kortman

(tulee sisään).

Missä se Liisi nyt taas —? Ooh, mitä näen minä? Pyydän anteeksi että häiritsen! Saanko luvan kysyä mistä erinomaisesta syystä minulla on kunnia nähdä herra maisteria täällä minun yksityisessä asunnossani?

Vuorela

(jäykästi).

Tulin vaan ilmoittamaan, että pastori on ollut poissa sekä edellisellä että tällä tunnilla eikä ole ketään opettajaa, jota voisi panna hänen sijalleen. Olisin lähettänyt vahtimestarin sanomaan, mutta hän kuuluu olevan kaupungilla teidän asioillanne.

Neiti Kortman.

Hyvä! Saan taas puolestani ilmoittaa että minä kyllä pidän huolta siitä ettei opetusta minun oppilaitoksessani laiminlyödä. Onko mitään muuta?

Vuorela.

Ei.

Neiti Kortman.

Hyvästi sitten!

Vuorela

(ärjäsee).

Hyvästi! (Mennessään.) Saatanan noita-akka! Ja nyt kun kaikki oli melkein valmiina.

Seitsemäs kohtaus.

Neiti Kortman. Liisi.

Neiti Kortman.

Ei, kyllä se nyt jo menee liian pitkälle! Että omassa huoneessani aivan silmieni edessä tavata rakastajansa! Se on kerrassaan julkeata!

Liisi.

Hän ei ole minun rakastajani. Semmoisia sanoja täti ei saa käyttää.

Neiti Kortman.

Niin, valitettavasti en tiedä kuinka pitkälle suhteenne jo on edistynyt. Minä olen koettanut sinua varoittaa, mutta millä tuloksella, sen kait itse parhaiten tiedät.

Liisi.

Sulla on katkera sydän, täti. Kaikista sinä vaan luulet pahinta. Kyllähän minä jo olen niin vanha että ymmärrän kuinka käyttäytyä. Elä paheksu täti, mutta minun täytyy nyt sen vihdoin sanoa että tämmöistä tyranniutta en enää jaksa kärsiä. Minä tahdon pois omaan kotiini, rakkaiden vanhempieni luo.

Neiti Kortman.

Vai niin, ryökkynä siis sanoo itsensä ylös. No, täytyyhän tuota surua kestää, eihän muu auta. Semmoista uppiniskaista ja kiittämätöntä kasvattia, josta sitä paitsi ei ole mitään hyötyä, en enää tahdokaan pitää luonani. Niin, ole hyvä vaan — en minä sinua pidätä.

Liisi.

Olenhan minä sentään tehnyt työtäkin leipäni edestä ja voimieni mukaan, mutta kun en koskaan ole saanut kuulla mitään ystävällistä ja hyvää sanaa, niin työ on tuntunut minusta niin sanomattoman raskaalta ja vaikealta — —

Neiti Kortman.

Äh, elä siinä löpöttele! Vie sjaalit rouville ja mene sitten katsomaan eikö Juonasta näy.

(Liisi menee verandalle. Samassa tulee Juonas perältä.)

Kahdeksas kohtaus.

Neiti Kortman. Juonas. (sitten) Assessorin rouva.

Juonas.

Ei tarvita, ei tarvita! Juonas on täällä jo.

Neiti Kortman.

Hyvä! Mitä olet saanut kuulla? Puhu heti mutta hiljaa. (Viittaus verandalle päin.)

Juonas

(matalammalla äänellä).

Ymmärrän. Salaisuus.

Ass. rouva

(verandan ovessa paperi kädessä).

Sanny Sanny, tässä on eräs vaikea paikka. Tuleppas meitä neuvomaan.

Neiti Kortman.

Tulen kultaseni, tulen heti. (Rouva katoa.)

Neiti Kortman

(Juonakselle).

No — mitä —?

Juonas.

Ensiksi: Makkaramestari on torilla haukkunut ryökkynätä ihmissyöjäksi — kaikella kunnioituksella. (Kumartaa.)

Neiti Kortman.

Ei mitään — —

Juonas.

Kaupunginvoudin Santralta kuulin että rouva oli sanonut että korvapuustista on sakkoa 3 markkaa.

Neiti Kortman.

Vai niin.

Juonas.

Viskaalin Iita kertoi että herrasväki oli aamiaispöydässä puhunut tuosta rotestista ja että viskaali oli sanonut että »te vaa rett oot ten maaran». Merkitseekö se sitten hyvää vai pahaa, sitä en tiedä.

Neiti Kortman

(lyhyesti).

No, se on yhdentekevä.

Juonas.

Makkaramestarin listassa kuuluu olevan vaan kolme nimeä, mutta herrasväen listassa enemmän. Pormestari on itse kirjoituksen ylöspannut. Mutta paljon on tullut kieltäviäkin vastauksia sanoi Jaakkorumpali, joka listan kanssa laputtaa; moni olisi mielellään kirjoittanut, mutta ei uskalleta kun pelätään rettelöitä, sanoi Jaakko. Pari lyseon opettajaa ovat kirjoittaneet, mutta latinan lehtori oli puolustanut ryökkynätä ja pitänyt puheen latinaksi, sanoi koulu-Matti. Rehtori oli sanonut ettei taida tulla mitään koko asiasta. Niin, siinä on kaikki mitä olen saanut urkituksi. Menenkö vielä uudelleen, vai — —?

Neiti Kortman.

Ei, ei vielä — ehkä myöhemmin. Onko Juonas nähnyt pastoria retkillään?

Juonas. Olen kyllä, hän tulee perästäni hiki otsassa.

Neiti Kortman.

Hyvä! Juonas mene nyt kyökkiin, ehkä siellä vielä on pannun pohjassa kupillinen vaivasta.

Juonas

(kumartaa).

Ki-iitoksia! (Mennessään itsekseen.) No, mitä nyt, kun oikeen kahvia tarjoo!

Neiti Kortman

(yksin, kävelee ensin pari askelta).

Tulenko häviämään vai voittamaan? Jos sen vaan tietäisin! Näkyyhän minulla olevan puolustajiakin. Niin, nyt vaan toimeen rohkeasti ja ujustelematta. Jos häviän, niin menen kihloihin. Sillä nolata ei Sanny Kortman itseään anna.

Yhdeksäs kohtaus.

Neiti Kortman. Pölkkynen.

Pölkkynen

(hattu kädessä pyyhkii otsaansa).

Pyydän anteeksi että olen viipynyt niin kauan. En tiedä missä kaikki ihmiset tänään ovat. Olen juossut katuja pitkin, enkä kumminkaan ole saanut kaikkia toimitetuksi. Puh, puh!

Neiti Kortman.

Ooh herra pastori, te panette minut oikein häpeämään kun vaivaatte itseänne minun tähteni. Ja vielä tämmöisissä asioissa, jotka ehkä tuntuvat teistä hyvinkin vastenmielisiltä. Mutta itsehän te tarjoudutte herra pastori.

Pölkkynen.

Ei siitä kannata puhua, kunnioitettava neiti. Mutta teillä on vieraita. (Matalammalla äänellä.) Kävin ensin pastoorskan luona, joka on Zionin-tyttären laulukunnan johtajatar. Selitin hänelle kuinka tämä muutamain kaupunkilaisten hyökkäys neitiä vastaan on teitä hämmästyttänyt ja surettanut ja viittasin noin sivumennen siihen että eiköhän pieni ystävyysmerkki vastapuolelta, esim. lauluntervehdys, olisi tässä hyvinkin paikallaan. Pastoorska oli ystävällinen kuin aina, myönsi että ihmiset ovat julmia ja lupasi jossakin sopivassa tilaisuudessa tulla laulamaan köörineen, mutta hänen piti välttämättömästi ensin kysyä pastorilta, joka ei ollut kotona, sanoi hän.

Neiti Kortman.

Oi, sitä herttaista pastoorskaa!

Pölkkynen.

Sieltä menin raittiusseuran maisterin luo ja hän joutui heti intoon. Hän sanoi että se on kaikki kapakkaherrojen ja virkamiesten syy, ne tahtovat päästä valtaan ja vihaavat petakookeja. Hän lupasi lähettää torvisoittokuntansa milloinkaan vaan tarvitaan.

Neiti Kortman.

Niin, maisteri on oikeutta harrastava mies.

Pölkkynen.

Kauppalaiskvartetin johtajaa en tavannut, vaikka hain häntä kolme kertaa, mutta kaupungilla kuulin sitten että kvartetti on hajoitettu koska molemmat ensi tenorit olivat joutuneet tappeluun ja — ikävää sanoa — toinen purrut nenän toiselta. Mutta suutarien soittokunta tulee varmaan. Mutta ne pyysivät siitä 10 m:kkää — ja minä lupasin. Mutta kaikessa salaisuudessa tietysti.

Neiti Kortman.

No, mitäs siitä kunhan se ei vaan tule tunnetuksi. Ovathan ne köyhiä miehiä — ja näkeehän sitä että ne ovat minun puolellani.

Pölkkynen.

Niin, sitähän minäkin — ja sen vuoksi — — Mutta kukkatervehdystä en ole voinut saada, vaikka kävin molempien puutarhurien luona. Ei ollut niillä kuin muutamia ruusuja. Mutta voihan sitä Helsingistä tilata jos neiti tahtoo. Kirjoituksen silkkinauhoineen tilasin jo kirjapainosta. (Pyyhkii otsaansa.) Puh, puh!

Neiti Kortman.

Oi, kukista ette tarvitse huolehtia. Onhan minulla omiakin, jos niin että — Mutta kuinka minä nyt voin teitä kiittää, herra pastori, kaikesta tästä vaivastanne ja itseuhraamisestanne? Ottakaa nyt edes kuppi kahvia. Vai tuletteko ehkä meidän kanssamme sinne verandalle?

Pölkkynen.

Kiitoksia, mutta jos suvaitsette niin jään tänne. Minulla olisi vähän neidin kanssa puhumista. (Itsekseen.) Nyt käytän tilaisuuden ja sanon asiani (Rykii.) Hm! Tässä joku aika taaksepäin uskalsin ottaa puheeksi erään asian, joka — —

Neiti Kortman.

Hyss! Minä pyydän, puhukaa vähän hilemmin. Ehkä — —

Pölkkynen.

Jahah, jahah, minä ymmärrän. Niin, se on asia, joka koskee sekä minua että neitiä. Teitä ehkä vielä enemmän, koska te olette nainen, jolla on arempi luonto ja hienommat tunteet — —

Neiti Kortman.

Herra pastori on vieläkin yhtä salaperäinen. Kuinka teillä voi olla sydäntä noin kiduttaa meitä molempia?

Pölkkynen.

Minä vakuutan se ei suinkaan ollut minun tarkoitukseni, mutta — —

Neiti Kortman.

Tuleeko se siis minun tehtäväkseni nostaa tuota huntua, joka tätä salaisuutta peittää. Olisiko sopivata että minä tunnustaisin että tiedän mistä on kysymys?

Pölkkynen.

Ooh, todellako!

Neiti Kortman.

Hyss, hyss! Että sen olen jo kauan tiennyt, ainakin luullut tietäväni — ja toivonnut. Mutta, täytyyhän minun tunnustaa, onhan epätoivokin minua suuresti vaivannut kun ette milloinkaan ole puhunut. Mutta jos minä sillä voin tehdä teitä onnelliseksi, niin — (Luo silmänsä maahan.)

Pölkkynen.

Ja sitä vielä kysytte?

Neiti Kortman

(samassa asennossa).

Oi Evergistus, Evergistus!

Pölkkynen

(ällistynyt.)

Mitäh?

(Rouvat huutavat verandalta: "Sanny Sanny, missä sinä viivyt? Nyt se on valmis, tule nyt korjaamaan.")

Neiti Kortman

(joka syyksi pastorin ällistymiseen luulee kosimisensa).

Tulen, tulen. (Puristaa pastorin kättä.) Hyss, ei sanaakaan tästä kenelle. Ainoastaan meidän kesken. Ymmärrät. Me tapamme. Oi rakastettuni! (Ulos verandalle.)

Pölkkynen

(yksin).

No, nyt on piru merrassa! Sitäkö hän luuli —? Ja minä kuin tarkoitin 1,000 m:kan vekseliä. Ja nyt minä olen kihloissa hänen kanssaan — Kihloissa! Minä! Minä joka —! Taivas varjelkoon aivojani! Ulos, ulos koko talosta, muuten tulen hulluksi! (Kiiruhtaa ulos perältä.)

Kymmenes kohtaus.

Juonas. Neiti Kortman. Liisi. Rouvat.

Juonas

(oikealta).

Onko neiti täällä? Sähkösanoma — — (Menee verandalle, josta kohta tulee takaisin.) Mitähän tuokin sisälsi? Ei tainnut olla sitä aivan hauskeempaa laatua, jos Juonas oikein ymmärtää. Ai ai! (Pudistaa päätään mennessään.)

(*Neiti Kortman, Liisi ja rouvat* verandalta.)

Ass. rouva.

Annappas kun vielä kerran sen luen. (ottaa telegrammin neidiltä ja lukee.) »Kouluhallitus ei vielä ole lähettänyt valtioapuanomustanne senaattiin. Eilen saapui tänne valituksia teistä. Vakava asia. Tarkastaja tulee huomenna». (Puhuu.) »Vakava asia»! Sanny raukka! Mutta me viemme protestin tarkastajalle itselle — me tulemme tänne koululle sitä antamaan — tulemme oikein processioonissa —

Kauppan. rouva.

Ja minä annan sen hänelle, koska minä olen alkuunpanija ja koska minun nimeni — —

Pankinh. rouva.

Niin, luota vaan meihin — —

Kapt. rouva.

Ai ai, kun se tulee hauskaksi! Minä otan keltaisen silkipukuni päärlygarnityyrineen ja — —

Kaikki rouvat.

Niin, kyllä me tulemme — kyllä me tulemme.

Neiti Kortman.

Kiitos paljon, ystäväni, kiitos paljon! Tarkastusta en pelkää. Sillä minä tiedän (paatoksella) että oikeus aina voittaa.

(Esirippu putoaa.)

Kolmas näytös.

Sama huone kuin ensimmäisessä näytöksessä, mutta koristettu kasveilla. Mukava nojatuoli neidin omasta salongista on nostettu pöydän eteen, jolla on iso jardinieri riippuvine silkkinauhoineen, joissa suurilla kirjaimilla on painettu "Sanny Kortmanille kiitollisilta oppilailta."

Ensimmäinen kohtaus.

Neiti Kauppila. Neiti Forslund. Liisi. Lassinen. Vuorela. Juonas.

(Naiset istuvat oikealla puolella perällepäin tässä järjestyksessä: *Neiti Kauppila, Liisi, Neiti Forslund*)

ja supattavat keskenään, *Lassinen* kävelee kädet selällä perällä ja *Vuorela* seisoo nojautuen pöytää vastaan. Kaikki ovat juhlapuvussa; neiti Forslundin puku on silmiinpistävästi vanhanaikuinen ja Lassisen frakki on hänelle aivan liian pieni.)

Juonas

(joka myöskin on frakkipuvussa, pyyhkii vielä kerran tomua ja järjestää paperit pöydällä.)

Neiti Forslund.

Voi voi, kuinkahan nyt käy sen Sanny raukan kanssa. Olen niin levoton. Viime yönä en saanut untakaan hänen tähtensä, uskotteko sen, ystäväni.

Neiti Kauppila.

Syyttäköön itseään vaan!

Liisi.

Mutta tuo professorihan kuuluu olevan niin hyväluontoinen mies ja niin lystikäs.

Neiti Forslund.

Tuo kuuluisa Stobeniusko? Niin, kuka ei hänestä ole kuullut puhuttavan? Jo minun nuoruuden aikoinani — — (Liikuntaa oikealta.) Hyss! Nyt ne tulevat! (Kaikki seisovat odotuksissa.) Ei — ei se mitään ollutkaan.

Vuorela.

Olisi kyllä ollut aikaa jo kun me tässä puoli tuntia olemme odottaneet tuota tarkastusta.

(Naiset istuvat taas).

Juonas

(katsoo avaimen reijästä ja kertoo supattaen).

Ne juovat paraikaa kahvia. — Papereita on pöydällä. — Neiti on hyvin juhllallisen näköinen. — Professorilla on hattu päässä — —

Lassinen.

Hattu päässä! Niin, se on juuri ukon kaltaista. Ei hän sitä itse huomaa, vanha Stobe.

Neiti Forslund.

Niin, eikö hän ole hirveän hajamielinen?

Lassinen.

Josko hän on hajamielinen? Sepä kysymys! Kerrankin hän pisti palavan sikarrin housuntaskuunsa eikä huomattu mitään ennenkuin hän valitti kuumuutta ja käry tuntui nenässämme. Vähän ylpeä hän kyllä on nimestään ja sitten hänellä on se omituisuus että hän aina ajattelee ääneen, mutta hauska ukko hän sentään on. Niin niin, saapas nähdä muistaako hän vielä minua, vanha Stobe.

Neiti Forslund

No, sittenhän se ei ollenkaan ole niin vaarallista. Sanny pääsee varmaan pienellä muistutuksella, vai mitä luulee maisteri? Voi voi, jos nyt vaan kaikki olisi ohi ja me entisissä oloissamme taas!

Lassinen.

Niin, mutta eihän se Stobe mikään lepsukaan ole. Mutta toivotaan, toivotaan. (Ääniä ulkoa.)

Juonas

(menee perälle).

Ai ai, nyt yleisö tulee levottomaksi kun niin kauan saa odottaa. Täytyy mennä niille puhumaan.

Toinen kohtaus.

Edelliset. Ensimmäinen musiikinjohtaja (sitten) toinen.

Ensim. joht.

(keski-ikäinen mies, punanen nenä, kornetti kädessä).

Tahtoisin tavata johtajatarta. Juonas, missä sinun ryökkynäsi on?

Juonas.

Kotona. Mutta ei ole nyt tavattavissa. Meillä on tarkastus. Mitä sinä hänelle?

Ensim. joht.

Joo, kuule, raittius-seura aikoo tänään häntä tervehtiä soitolla, kunnian-tervehdys näet, ja nyt tulin kysymään milloinka se hänestä sopii parhaiten. Voitko sinä sen sanoa, Juonas?

Juonas.

Vai oikeinko kunniantervehdys! Sepä kaunista! Toitottakaatte päälle sitten milloinka lystäätte vaan.

Ensim. joht.

Hyvä! Minä kiirehdin sanomaan pojille. Suutarinmusiikki tulee tänne myöskin, mutta meidän täytyy ehtiä aikasemmin, sillä ne hävyttömät juonittelevat aina meitä vastaan. Me soitamme »Naisen ylistys». Näkemään asti! (Kato.)

Neiti Forslund.

Voi voi, kun ne ovat ystävällisiä, kun ne ovat ystävällisiä sentään.

Vuorela.

Tarkastus musiikin säestyksellä! Siitähän tulee oikea melodramma.

Toinen musiikinjohtaja

(laiha tummanverinen mies, tuuheat mustat viikset, kornetti kädessä).

Onko johtajatar tavattavissa? Minulla olisi hänelle tärkeä asia.

Juonas.

Ei ole. Meillä on tarkastus.

Toinen joht.

Sepä ikävää! Me tulemme häntä tervehtimään musiikilla. Tiedätkö sinä Juonas milloinka olisi paras aika? Raittiusseuran soittokunta tulee myöskin, mutta me tahdomme soittaa ensin, sillä ne tuuppaavat aina meidän tiellemme, nuo juonittelijat.

Juonas.

No, ota sitten ja lennä veikkonen, sillä niiden mestari kävi juuri täällä samassa asiassa — —

Toinen joht.

Sen tiedän. Näin sen pirun pakenevan korridorissa pitkin. Juoksen heti sanomaan soittajille. Me soitamme »Napoleonin marssi Sankta Heleenaan». Näkemään asti! (poistuu).

Vuorela

(nauraen).

Mutta tämän on suurenmoista! Mikä jalo kilpailu!

Neiti Kauppila.

Tilattua tietysti. Mutta missä meidän pastorimme viipyy? Ei ole käynyt koulullakaan.

Lassinen.

Niin, en minäkään ole häntä nähnyt sittenkun hän eilen päivällä tukka pystyssä töyttäsi ulos neidin

salongista ja huusi että hänellä oli hammastauti. Kummallinen mies!

Neiti Kauppila.

Lemmentuskia, mitäs muuta. (Liikuntaa oikealla.)

Vuorela.

Nyt ne tulevat. Smirnaa, hyvä herrasväki!

(Naiset nousevat. Vuorela menee seisomaan neiti Kauppilan oikealle puolelle ja Juonas seisautuu lähelle peräovea.)

Kolmas kohtaaus.

Edelliset. Neiti Kortman. Stobenius.

Stobenius

(päässä matala huopahattu, jonka hän ottaa pois kun astuu sisään. Musta pitkä nuttu, kaulahuivi vinossa. Papereita kädessä. Ikä noin 60 v. — Kumartaa kohteliaasti).

Saan esitellä itseni: Karl Johan Stobenius, professori ja jäsen kouluhallituksessa. Toivon että nimeni on tunnettu. Minulla on kunnia! (Kumartaa.) Saanko nyt pyytää teitä, hyvä neiti, esittelemään minut tälle kunnioitettavalle opettajakunnalle, joka — — Niin, minä tarkoitan että opettajakunta — minulle — Niin, niin — —

Neiti Kortman

(koko ajan jäykkänä ja suorana. Hienosti puettu.)

Maisteri Vuorela, opettaja historiassa. (itsekseni levottomasti) Täälläkään hän ei ole. Mitä minun pitää ajatella — —? (Jatkaen esittelemistä). Neiti Kauppila — —

Stobenius

(Vuorelalle).

Vai niin, vai historiassa? Oma aineeni. Sepä intressanttia! (Ääneen ajatellen). Jokseenkin hyvännäköinen nuori mies. (Kääntyen neiti Kauppilaan.) Anteeksi, kuinka oli nimi? En kuullut — —

Neiti Kauppila

(lyhyesti).

Kauppila. Käsityötä ja maantiedettä.

Stobenius.

Jahah jahah, hauskoja aineita kumpanenkin — varsinkin käsityö niinkuin esim. sukanparsiminen. (Ääneen ajatuksissaan.) Äkäiset silmät kuin minun vanhalla Kaisallani, mutta muuten ymmärtäväisen näköinen.

Neiti Kortman

(esitellen Liisiä).

Neiti Kortman, opettaja laulussa, luonnonhistoriassa ja kaunokirjoituksessa.

Stobenius.

Kortman? Tyttärenne? Ah ei, sehän on totta! Ilahuttavaa tehdä tuttavuuttanne, neiti, sangen ilahuttavaa. Minäkin pidän paljon laulusta — olin ylioppilaana tenoristi — ja Fredrik Pacius löi minua kerran tahtipuikolla päähän, he he. (Ääneen kuin edellä.) Oikein sievä tyttö tuo, oikein sievä!

Neiti Kortman

(kuin edellä).

Neiti Forslund, voimistelun opettaja.

Stobenius.

Voimistelun opettaja. Jahah, se on tärkeä toimi, hyvin tärkeä. Reippautta — terveyttä — »Mens sana in corpore sano». Ymmärrätte? (Ääneen kuin edellä.) Voi voi, tuota vanhaa variksen pelätintä! En voi muuta kuin nauraa. (Nauraa hytkättää hattuunsa).

Neiti Kortman

(kohottaa äänensä esitellen).

Maisteri Lassinen, matematiikkaa ja algebraa.

Stobenius.

Lassinen — jahah, Lassinen. Tuon nimen olen ennen kuullut, mutta siitä on kauan. Noin 10 vuotta takaperin oli siellä Helsingissä eräs vanha ylioppilas, jota sanottiin hienoksi konjakintuntijaksi, mutta —

Lassinen.

(vilkkaasti).

Herra professori, se olin minä, se oli juuri minä. Minulla oli kunnia istua teidän seurassanne samana iltana kuin housut paloi. Jos muistatte?

Stobenius.

Niin, kyllä minä vähän — mutta minulla on sittemmin ollut muita housuja. Vai tekö se olette? No, sepä hauskaa tavata vanhoja tuttaviani. (Ääneen kuin yllä.) Vai tänne se nyt on joutunut, tuo slarvendarius. (Kääntyen Juonaksen puoleen.) Entäs te, minun herrani, mitä ainetta te tässä koulussa edustatte? Luultavasti uskontoa, eikö niin?

Juonas.

Kunnioitettava herra professori ja ritari, minä olen vaan koulun vahtimestari. (Kumartaa syvään.)

Stobenius.

Ooh, ooh! Vai vahtimestari — vahtimestimestari! Niin, se on myöskin hyvin tärkeä toimi. Mutta missä —?

Neiti Kortman.

Pastori taitaa olla vähän pahoinvoipa. Lähetän heti hänelle sanaa.

Stobenius.

No, sillaikaa voimme tässä aloittaa toimitusta. (Panee hatun pöydälle, istuu nojatuoliin ja levittää paperit eteensä.) Tjaa! Niinkuin kunnioitettavat läsnäolijat tietää on minua lähetetty tänne niiden valitusten johdosta, joita tätä koulua vastaan on kouluhallitukselle tehty. Asiakirjat, jotka ovat täällä pöydällä, olen jo antanut johtajattarelle luettaviksi ja olen samalla tänne kutsuttanut allekirjoittajat, että, jos tahtovat, suullisesti saisivat uudistaa valituksiaan. Jos siis joku niistä on tänne tullut siinä tarkoituksessa, niin olisi parasta että annettaisiin hänelle sana että hän voi tulla sisään. — Uff, tämä on ikävä juttu!

Neiti Kortman.

Juonas menee katsomaan. Ja sitten samassa lähetät vossikan hakemaan pastoria. (Matalammalla äänellä.) Hänen täytyy tulla. (Juonas menee.)

Stobenius.

Ja antaa minulle tällöisen toimen! Minulle, Karl Johan Stobeniukselle! Niinkuin ei siinä hallituksessa sitten olisi nuorempia jäseniä. Minä en ollenkaan ole tyytyväinen, en ollenkaan. Mutta missä on juomavettä? Jahah. (ottaa karafiinin) Kas, kuinka kauniita kukkia! Ja vielä nauhojakin! »Kiitollisilta oppilailta». Ooh, ooh! Ja kumminkin sanotaan valituskirjeissä että oppilaat häntä vihaa. Sepä merkillistä! Olisiko hän itse? Hehehe! (Neiti Kortmanille.) Niin, kaunis jardinièri kuin oppilaanne ovat teille antaneet, neiti! (Kaataa vettä hattuunsa siinä luulossa, että se on lasi.)

Neiti Forslund.

Ai ai, herra professori! Mitä te nyt — (Auttaa häntä ja pyyhkii hattua.)

Juonas

(kirje kädessä).

Siinä on koko etuhuone täynnä ihmisiä. (Neiti Kortmanille.) Vossikka meni ja tässä on neidille kirje.

Neiti Kortman

(itseksseen).

Mitä? Emman käsiala eikö hän! (Lukee hiljaa sillaikaa kun professorin hatun kanssa hommataan.)
»Asiasi pahempi kuin meille kerroit — — mieheni kieltää minua tulemasta — Jenny — Klaara — esteitä — eivät voi tulla.» (Rutistaa kirjeen.) Nuo kurjat! Nuo raukat! Mutta Liina kumminkin tulee.

Stobenius

(neiti Forslundille).

Kiitoksia, kiitoksia! — Hyväntahtoinen ihminen, vaikka niin julman antiikin näköinen! — Vai niin, siinä on yleisöä. (Juonakselle.) No kutsukaa sitten sisään makkaramestari Tapper, koska hänen kirjeensä tuli ensiksi. Istukaa, hyvä herrasväki, istukaa. (Kaikki hakevat paikkojaan. Vuorela koettaa päästä Liisin viereen, mutta neiti Kauppila ehtii aikasemmin.)

Neiti Kortman

(jäykästi).

Kiitoksia! (Jää seisomaan.)

Neljäs kohta.

Edelliset. Tapper.

Tapper

(sunnuntaipuvussaan, kumartaa kömpelösti).

Päivää!

Stobenius.

Jassoo, te olette makkarrantekijä Tapper, joka on lähettänyt kouluhallitukselle valituksen siitä että johtajatar, neiti Kortman, on pakoittanut tyttärensä Alman, tämän koulun 5:n luokan oppilaan, opettajakunnan läsnäollessa aukaisemaan ja ääneensä lukemaan hänelle tulleen kirjeen ja sitten vielä häntä pahoin pidellyt. Onko teillä vielä mitään suullisesti tähän syytökseen lisättävää? Teillä on puhevuoro. (Katselee papereitaan.) Sepä oikein verenhimoinen naama, tuo!

Tapper.

Ei ole minulla mitään lisättävää. Pysyn siinä mitä olen allekirjoittanut. (Osoittaa opettajia). Tässä ovat minun todistajani.

Neiti Kortman

(pienen vaitiolon perästä).

Todistajia ei tarvita. Ei ole minulla tapana kieltää mitä olen tehnyt. Kun olin seminaarissa käytettiin tätä kirjeentutkimista kun tyttöjä epäiltiin rakkaudensuhteista ja Alma sitä paitsi on näsäviisas ja koketti tyttö, joka aivan hyvin ansaitsi tuon pienen letkauksen.

Tapper.

Tietäkää huutia! Itse voitte olla koketti! Vai pienen letkauksen! Olin juuri liiterissä lehmän sisuksia perkaamassa kun tyttö ulvoen ja poski pyöreänä kuin eidamerjuusto töyttää sisään ja huutaa: en mene kouluun enää, johtajatar tappaa, johtajatar tappaa. Ei, kyllä se oli oikea reima korvapuusti, se on varmaa ja se on koululaissa kielletty, sen olen itse lukenut. Eikös niin, herra maisteri ja tirehtööri?

Stobenius.

Tirehtööri! Minä en ole mikään tirehtööri. Minä olen professori Stobenius, Karl Johan Stobenius. Ettekö ole kuullut minusta puhuttavan?

— Tyhmä mies, sangen tyhmä mies!

Tapper.

Voi kyllä olla että olen tyhmä, mutta tyhmällä on sama oikeus kuin viisaallakin, ymmärtääkseni. Ja sen vuoksi minä nöyrimmästi pyydän että korkea esivalta ottaisi valitukseni huomioon ja kieltäisi valtioavun nykyiseltä johtajattarelta ja antaisi sen jollekulle sopivammalle henkilölle, joka kohteleisi oppilaitaan kuin ihmisten lapsia eikä niitä löisi ja hakkaisi kuin vieraita sikoja. Niin, sen minä vaadin ja oikeus on minun puolellani, sen tiedän. Ja muuta minulla ei ole sanottavaa.

Stobenius.

Jahah, jahah — selvää puhetta. No, onkos neidillä tähän mitään vastattavaa.

Neiti Kortman.

Ei ole.

Stobenius.

No, sitten makkarantekijä Tapper saa mennä. Kouluhallitus tulee vastedes antamaan teille tiedon siitä mitä se valituksenne johdosta on päättänyt. Mutta kuulkaapas, ystäväni, minä annan teille pienen neuvon. Enemmän gentlemannisuutta, enemmän hienoutta sanoissa ja käytöksessä, hyvä ystäväni.

Tapper.

Kiitoksia! Ymmärrän, herra proviisori. (Kumartaa hänelle. Pui nyrkkiä neiti K:lle.) Nylkiä! (Menee.)

Stobenius

(selailee papereitaan).

Ikävä juttu, hyvin ikävä juttu. Tunnustaa itse — hm — hm —! Kutsukaa sisään räätälimestari Fingerborg. (Rupeaa kirjoittamaan.)

Juonas

(menee ja tulee heti takaisin, antaa kirjeen neidille).

Tässä olisi kirje neidille. Vinkerpori tulee heti kun vaan silittää tukkansa.

Neiti Kortman

(itseksseen).

Mitä, taas! John Drankman! Jumalani — —! (Lukee) »— kohteliaammin ilmoittaa — ettei vaimoni — erehdys — narrattu — ei voi tulla —» Siis petti sekin toivo! Mutta kun nyt *hän* vaan tulisi!

Viides kohtaus.

Edelliset. Räätäli.

Räätäli

(laiha mies, vaalea, sileäksi kammattu tukka).

Pyydän nöyrimmästi anteeksi että vaivaan, pyydän nöyrimmästi anteeksi!
(Tekee yleisen syvän kumarruksen.)

Stobenius

(katsoo ylös papereistaan).

Jassoo, räätälimestari Fingerborg, joka myöskin tahtoo valtioavun poistettavaksi johtajattarelta?

Räätäli.

Ei suinkaan, ei suinkaan.

Stobenius.

Mitä? Ettekö sitten ole sama mies, joka — —?

Juonas

(kumartaa).

Kunnioitettava herra professori ja ritari, kyllä se on Vinkerpori.

Räätäli.

Niin niin, kyllähän minä se olen — en minä sitä kiellä, mutta — —

Stobenius.

Sama henkilö, joka on tämän paperin allekirjoittanut —?

Räätäli.

Aivan oikein — itse minä siihen nimeni pistin, aivan oikein, mutta — —

Stobenius.

Sama joka valittaa että johtajatar on kelpaamaton ja — —?

Räätäli.

Ei millään muotoa, ei millään muotoa. Antakaapas kun minä selitän. Se oli tässä viime viikolla — taisi olla tiistaina — anteeksi en muista oikein — niin tulee Tapperi minun luokseni verstaaseen ja antaa minulle kirjoitetun paperin ja sanoo: »lue se ja kirjoita sitte siihen nimesi jos olet mies», sanoo hän. »Mutta eihän ryökkynä koskaan», sanon minä, »ole minulle tehnyt mitään pahaa, eikä hän ole minulle mitään velkaa, sillä se viimetalvinen kapen korjaus on jo maksettu». (Kumarrus neiti K:lle.) Niinkuin se onkin. »Eikä minulla vielä ole tyttöjäkään siellä koulussa, että mitä varten minun sitten pitäisi siihen panna nimeni, sitä en ymmärrä», sanon minä. »Ei se sinun nimesi», sanoo hän »siinä yksistään mitään vaikuta, pääasia on vaan saada niin monta nimeä kuin mahdollista että paremmin saataisiin neiti pois», sanoo hän ja sitten hän katsoo minuun kauheilla häränsilmillään niin että paikalla muistin että olin hänelle velkaa viime joulusta asti, ja sitten minä — —

Stobenius.

Kirjoitin alle — jahah. No mitäs sitten? Asiaan hyvä mestari, asiaan.

Räätäli.

Anteeksi — paikalla. Minulla on muija. Taivas varjelkoon minua sanomasta hänestä mitään pahaa, koska hän on minun laillisesti vihitty vaimoni, mutta — mutta onhan se noin vähän vikkeliä liikkeissään ja kun jotain ikävätä sattuu, niin hän prätisee ja sihisee kuin kymmenen prässirautaa yhtäkaa — antakaa anteeksi että niin sanon. No, kun Juonas tulee minua tänne hakemaan, niin siitäkös vasta mellakka syntyi. En viitsi sitä kertoakkaan. Niin, ja nyt olen täällä ja pyydän nöyrimmästi, että eiköhän sitä voisi antaa anteeksi minulle mitä minä tyhmyydestä ja pelosta parempaa tahtoani vastaan olen tehnyt. Sillä — —

Stobenius.

Haha, itsenäisyys ja miehuus ei juuri näy olevan teidän pääominaisuuksianne, nuori ystäväni. No, mitä te nyt sitten tahdotte? Että nimenne pyyhitään pois tuosta listastako?

Räätäli.

Aivan niin, aivan niin, sillä minä en tahdo tulla siitä mihinkään edesvastaukseen. Minä olen köyhä mies, viisi lasta ja sitten tuo muija, joka — — No niin — — Mutta kaikessa hiljaisuudessa vaan ettei Tapperi saa siitä mitään vihiä, sillä silloin olen hukassa. Niin, eikö se kuuluisa ja maailman mainio professori Stobenius voisi — —

Stobenius.

Ooh, te tunnette minua —?

Räätäli.

No, kuka ei teitä tuntisi, herra professori! Kansanvalistusseuran kalenterista olen lukenut teidän elämäkertanne ja nähnyt teidän muotokuvan.

Stobenius.

Vai niin, se ilahuttaa minua kuulla, vai niin. Kuva tosin ei ole oikein onnistunut, nenä on liian pitkä, mutta menehän tuo paremman puutteessa. Vai niin, te tahdotte nimenne poispyyhityksi. (Vetää viivan nimen yli.) Kas niin, nyt se on tehty! Mutta mitä sanoo neiti tähän? Onko se teidän suostumuksellanne — —?

Neiti Kortman

(Ironiialla).

Ooh, enhän minä millään muotoa — — Sehän on vaan minulle eduksi.

Räätäli

(kumartaa).

Kiitos nöyryimmästi, kiitos nöyryimmästi! Nyt tuntuu elämä taas niin helpolta ja köykäseltä kuin tanssi musliinihousuissa. Anteeksi että vaivasin, anteeksi! (Kato.)

Stobenius.

Hyvästi vaan! Tervehdi prässirautaasi, haha! — Miellyttävä nuori mies! Ehkä liian herkkä vaikutuksille, mutta muuten herttainen ja ymmärtäväinen. — No, sitten seuraa vielä torikauppias, rouva Tuppurainen. Kutsukaa sisään ihminen! (*Juonas* aukaisee oven, josta heti rouva Tuppurainen töyttää sisään.)

Kuudes kohtaus.

Edelliset. Rouva Tuppurainen.

Rouva Tuppurainen.

No, vihdoinkin! Kuinka kauvanhan täällä pitää odottaa oikeastaan! Kokonaisen tunnin olen jo saanut istua tuolla ulkona kädet ristissä ja tyhjää töllistelemässä. Ja parhaimpana toriaikana! Ja se tyhmä Mari antaa ostajien mennä sivu ja vielä antaa varastaa minulta kaupanpäällisiksi. (Kädet kupeella.) Mutta minä tahdon korvausta hukkaan menneestä ajasta, sen minä tahdon. Ja mitä varten minua on tänne kutsuttu sitten? Ja mikä poliisitutkinto tämä on? Mitä minä olen tehnyt? Olenko käyttäytynyt epärehellisesti? Olenko loukannut kenenkä kunniaa? Olenko jättänyt verojani maksamatta? Kiitoksia paljon, sitäpä en luulisi. Mutta *Juonas* sanoo että minun täytyy tulla, että minun täytyy vastata sanoistani. Mitä minä olen sanonut? En niin mitään. Minä olen kirjoittanut nimeni siihen listaan ei mitään muuta, ja sen minä tein mielihyvällä. Sillä mitä varten hän onkin niin ylpeä, tuo neiti. Niin niin, katsokaa vaan minuun, olkaa niin hyvä! Emmekö ole tässä samassa kaupungissa syntyneet ja kasvaneet, vai mitä? Mutta luuleeko kukaan että hän minua edes tervehtii kadulla? Kiitoksia paljon, vielä mitä! Siihen minä olen liian halpa. Ja kun menee pöytäni sivu tuolla torilla — eihän se tulisi kysymykseenkään että hän mitään ostaisi, kaikkea vielä — niin hän vaan nyrpistää nenäänsä ja katsoo toisaalle, mokomakin! Mutta kyllä hän silloin on lipevä ja viekas kun koulumaksut ottaa vastaan ja kyllä ne minunkin rahani silloin hänelle kelpaa. Mutta Jumalan kiitos ettei *Helvini* enää ole koulussa! Voi voi, tyttö parka, kuinka se silloin sai päntätä ja sittenkin aina vaan tuli huonoja arvosanoja ja haukkumisia ja istumisia. Mutta nyt hän on naimisissa *insinööri Donnerwetterin*, oikean *insinöörin* kanssa ja niillä on pieni tyttö, jonka nimi myöskin on *Helvi*, mutta jos minä saan määrätä, niin ei se pikku *Helvi* ainakaan tähän kouluun — —

Stobenius

(joka monta kertaa on koettanut häntä keskeyttää, töyttää ylös tuoilta, kääntää rouvan ovelle päin ja työntää häntä ulos, matkien hänen papatustaan).

Häpähäpähä, häpähäpähä, häpähäpähä! (Vetää oven kiinni ja kävelee pari kertaa edes takaisin, jolla ajalla vielä ulkoa kuuluu rouvan ääni, joka vähitellen hiljenee.) Sepä vasta akka, se! Uff! Ja tällöistä minun pitää kärsiä, minä *Stobenius*! Ei kyllä se nyt on viimeinen kerta kun minä — — Kutsukaa sisään pormestari! (Rupeaa kiivaasti kirjoittamaan ja kastaa kynänsä hattuun muutamia kertoja ennenkuin huomaa erehdyksensä.)

Seitsemäs kohtaus.

Edelliset. Pormestari (ja hänen seurassaan) *kolme herraa ja kaksi vanhempaa rouvaa* (säätyläisluokasta.)

Pormestari

(noin 45 vuotta, harmaa parta, uniformutakissa, jäykkä ja virallinen. Kumartaa, samoin seuraajansa).

Herra professori on kutsunut meitä tänne. Minä olen pormestari Petterson.

Stobenius

(joka on noussut istuiltaan ja kumartanut).

Niin, pyydän anteeksi että olen vaivannut. Ilahuttaa minua että herrasväki tuli. Aikomukseni tällä kutsumuksella oli vaan saada tietää josko allekirjoittajilla on mitään suullisesti lisättävää näihin kirjallisiin valituksiin. — Tsjinovnikan näköinen herra! (Kohteliaasti.) Niin, herra pormestarilla on puheenvuoro, olkaa niin hyvä. (Istuutuu.)

Pormestari.

Herra professori! Sekä omasta että lähetystön puolesta uudistan vaan mitä kirjelmässä on laveammin perustettu. Koulu on monta vuotta ollut huonossa kunnossa. Johtajatar on sitä käyttänyt vaan rahalähteenä. Hankkinut vanhoja tahi ihan nuoria opettajia, joita hän on saanut halvalla. Omia tuntejaan hän on laiminlyönyt. Kurinpidon hän on hoitanut aivan omavaltaisesti ja välistä kaikkea ihmisoikeutta vastaan niinkuin näissä kirjejutuissa, jotka tämän valituksen ovat aiheuttanutkin, niinkuin herra professori tietää; koko koulu on ollut vaan humbuugilaitos. Sen vuoksi me nyt tässä, herra professori, nöyrimmästi pyydämme että kouluhallitus, hylkäämällä neiti Kortmanin anomuksen valtioavun uudistamisesta, puoltaisi sitä kaupunkilaisten ehdotusta joka näinä päivinä tämän saman asian johdosta sinne lähetetään ja johon jo tuossa kirjelmässäkin on viitattu. Herra professori, muuta meillä ei ole sanomista. (Vetäytyy takaisin.)

Stobenius.

Jahah — kiitoksia! Juttu on ikävä, sangen ikävä. (Panee sormensa nenää pitkin.) Tjaa. Hitto vieköön jos minä sitä ymmärrän kuinka hän tässä voi nahkansa pelastaa. (Kohteliaasti.) No, onko neiti Kortmanilla mitään tämän johdosta sanottavaa?

Neiti Kortman.

Pyydän saada vastata kirjallisesti. Mutta yksi seikka minua vähän kummastuttaa. Kun 15 vuotta sitten ensimmäisen kerran hain valtioapua, niin herra pormestari silloin oli minun lämpimimpiä ja innokkaampia puolustajiani. Ja nyt — —?

Pormestari.

Asia on asia, hyvä neiti. Persoonalla ei ole mitään merkitystä.

Neiti Kortman.

Kiitoksia paljon! Minä huomaan sen.

(Torvisoittoa ulkona "Naisen ylistys".)

Stobenius.

Torvisoittoa pihalla, torvisoittoa! Mitä se merkitsee? (Menee ikkunalta katsomaan.)

Neiti Kortman.

Musiikkia! Sen minä jo olin unhottaa. (Kaikki tulevat liikkeelle. Samassa aloittaa toinen soittokunta "Napoleonin marssia" ja molemmat kappaleet sekaantuvat yhteen hirveään sekamelskaan.)

Neiti Kortman.

Jumalani! Molemmat yhtäikaa! Niitä täytyy kieltää.

Stobenius

(pitää korviaan ja huutaa).

Onko ne tulleet hulluiksi? Mitä varten ne soittavat yhtäikaa? Eikö toinen voi odottaa siks' kuin toinen — —! Juoskaa hakemaan poliisseja — paloruiskuja — vettä — vettä —!

(Musiikki vaikenee yhtäkkiä ja molemmat johtajat kornetit kädessä töyttävät sisään.)

Kahdeksas kohtaus.

Entiset. Johtajat.

Ensim. Johtaja.

Missä on neiti? Jassoo, tässä. Hyvää päivää! Minä olen raittiussoittokunnan johtaja. Me tulimme teitä tervehtimään musiikilla. Maisteri lähetti. Me tulimme ensin, mutta tuo suutari tuossa — —

Toinen Johtaja.

Se on valhe, me tulimme ensin. Hyvää päivää! Mutta ennenkuin me ehdimme — nuotit kuin ei olleet reilassa — niin tuo antaa merkin, häväistäkseen meitä, vaikka me — —

Ensim. Johtaja.

Sinä minua olet häväissyt. Aina sinä olet juonitellut minua vastaan. Sinä olet puhunut kaupungilla että minä en ymmärrä musiikista mitään, vaikka olin kaartissa ennenkuin sinä vielä —

Toinen Johtaja.

Ja sinä olet sanonut etten minä voi eroittaa allegrota andantesta ja että minä otan polkat valssitahdissa ja valssit marssitempossa ja että me soitamme falskisti ja ettei minulla ole korvaa sen verran että voin sanoa mikä on dur ja mikä moll, vaikk'et itse voi eroittaa Porin marssia Hollolan polskasta — —

Ensim. Johtaja.

Se on helvetin valhe, sillä minä olen ollut musiikkikoulussa ja tunnen harmoniiat, kontrapunktit ja intervallit. Mutta mitä sinä tiedät? Sanoppas, mikä intervalli se on a — e? Sanoppas, mikä se on — —

Toinen Johtaja.

Sanoppas sinä missä äänilajissa menee Donauwellen.

Ensim. Johtaja.

Sanoppas sinä ensin mikä intervalli se on a—e. Sanoppas, jos tiedät — sanoppas —!

Toinen Johtaja.

Minä en rupea sinun kanssasi turhia riitelemään, kun olet tyhmä pässi. Minä tulin vaan ryökkynältä kysymään emmekö me saa soittaa ensin? Meitä kun on tilattu ja siitä luvattu kymmenen markkaa ja — —

Ensim. Johtaja.

Jassoo, te soitatte maksun edestä, se on juuri teidän kaltaistanne, se on suutarin tapaista. Mutta me soitamme vapaaehtoisesti, jalossa tarkoituksessa, asian vuoksi. Mutta mitä sinä siitä ymmärrät, viheliä pikihousu —

Toinen Johtaja.

Suus kiinni!

Ensim. Johtaja.

Suus kiinni itse!

Toinen Johtaja.

Olenko minä pikihousu?

Ensim. Johtaja.

Olenko minä tyhmä pässi?

Toinen Johtaja.

Tyhmä pässi! (Lyö häntä torvella.)

Ensim. Johtaja.

Pikihousu. (Lyö torvellaan.)

Pormestari.

Kuinka te uskallatte, lurjukset! Vie ulos ne, vahtimestari!

Stobenius.

Ei, antakaa niiden olla, herra pormestari. Kukkotaistelu, hahaha!
(Samassa kun niitä viedään pois tulee Pölkkynen.)

Toinen Johtaja.

Kas, tuoss' on juuri se herra joka ryökkynän puolesta lupasi minulle kymmenen markkaa. Minä tahdon maksua — maksua — —?

Yhdeksäs kohtaous.

Edelliset (paitsi) Juonas ja Johtajat. Pölkkynen.

Pölkkynen.

Antakaa anteeksi, herra professori, että tulen näin myöhään —
Hammastautini — —

Stobenius.

Kenen kanssa minulla on kunnia — —?

Neiti Kortman

(esitellen).

Pastori Pölkkynen.

Stobenius.

Ah, niin se oli oikein. Mutta te tulitte todellakin liian myöhään, sillä tarkastus on jo lopussa. Olisi muuten ollut hauskaa tehdä tuttavuutenne — Sepä vasta oikein jesuitan näköinen mies. (Kääntyen deputationiin.) Niin, hyvä herrasväki, tehtäväni on nyt suoritettu. Minä annan protokollat hallitukselle, joka sitten antaa päätöksensä asiassa. Minulla on kunnia, hyvä herrasväki! (Kumartaa.)

Pormestari.

Me kiitämme ja uskallamme toivoa että herra professori puoltaa anomustamme. Meillä on kunnia.
(Deputationi menee).

Stobenius.

Ja nyt, hyvät ystäväni, puuttuu ainoastaan että sanon jäähyvästiä teille ja — —

Neiti Kortman.

Herra professori, yksi sana vielä. Olisin pitänyt sanoa sitä aikasemmin, mutta ei ollut minulla siihen tilaisuutta. Tahdon siis nyt sen tehdä. Saan ilmoittaa että riippumatta siitä kuinka kouluhallituksen päätös tulee kuulumaan, en enää aijo jatkaa kouluani. (Ottaa Pölkkyksen käden.) Tässä saan esitellä sulhaseni.

Pölkkynen

(huutaa).

Ei ei, Jumalan tähden, ei se käy laatuun — ei millään muotoa — —!

Neiti Kortman.

Mitä??

Pölkkynen.

Se — se — sen vuoksi vaan että — kun palkka on niin pieni — kun ei kannata naineena elää täällä —
Kun — kun — Se oli tuota vekseliä, jota, minä —

Neiti Kortman.

Mitä? Mitä te tarkoitatte??

Pölkkynen.

Minä — minä *olen* jo naimisissa. Vaimoni on siellä Hyrynsalmella ja —
— Anteeksi Herran nimessä tämä kauhea erehdys — —!

(Yleinen hämmästys.)

Neiti Kortman

(pitäen päätään molemmin käsin).

No, onko nyt maailma aivan ylösalsin! Kuka meistä tässä on mielipuoli, minäkö vai — —?
(Raivoissaan Pölkkykselle.) Ulos heti täältä, roisto, ulos! Ulos!! (Pastori hiipii ulos.) Niin, naurakaa nyt,
hyvä herrasväki, nythän Sanny Kortman on nolattu, eikö se ole hauskaa, hahaha! (vaipuu istumaan.) Ai
ai, päätäni! Naimisissa hahaha, naimisissa!

Liisi.

Täti täti, sinä olet sairas, sinä tarvitset apua — —

Neiti Kortman

(nousee).

En suinkaan. Surkutella minua ei tarvitse. Nauraa saatte, mutta ei surkutella, sitä en kärsi. Minä olen
vaan ulosvihelletty näytteliätär, joka huonosti on näytellyt osansa. (Työntää pois Liisin.) Anna minun
olla. (Aukaisee oven.) Tahdon olla yksinäni — yksinäni kuin aina olen ollut. (Menee horjuen ja sulkee
oven.)

Liisi.

Täti täti, laske minua sisään. Jään sinun luoksesi — en mene kotiin.
Ei, hän ei kuule minua.

Stobenius

(pienen äänettömyyden perästä).

Tjaa, hyvät ystävät, miksi nyt tämänlaatuiset tapahtumat kutsutaankaan? Skandaali cause celebre —
niin mitä vaan tahdotte. Mutta myöntää täytyy, ryhtiä hänessä on kaikissa tapauksissa. (Panee kokoon
paperinsa).

Neiti Forslund.

Voi voi kultaseni, näin minä nyt jään ilman paikkaa —!

Lassinen.

Ja nyt taas hakemaan ja hakemaan. Hitto vieköön! Ei minä kirjoitan tuolle »Bon — Bon» firmalle ja
rupean sen agentiksi, sen teen.

Stobenius.

Jaa, hyvät naiset ja herrat, saan vaan kiittää hauskaista seurasta ja — Mutta se on totta — Neiti, te —
te siellä Kaisan silmillä — Anteeksi, en muista nimeä — —

Neiti Kauppila

(lyhyesti).

Kauppila.

Stobenius.

Kauppila, aivan oikein. Minä pyydän että väliaikaisesti hoidatte johtajattaren virkaa — jos soveltuu?

Neiti Kauppila.

Kiitoksia! Koetan ansaita luottamustanne, herra professori.

Stobenius

(kumartaa ja panee hatun päähänsä).

Minulla on kunnia! (Menee. Kaikki seuraa häntä ulos, paitsi Liisi, joka peräovelta kääntyy takaisin.)

Liisi.

Täti, täti! (Koputtaa ovelle.)

Vuorela

(tulee takaisin).

Neiti, sanokaa, saanko puhua teidän kanssanne pari sanaa? Se on pian tehty. Ainoastaan yhden kysymyksen tahdon teille esittää, jos saan?

Liisi.

Ei ei, minun täytyy mennä tädin luo — —

Vuorela.

Ovi on reikelissä, sen hyvin tiedätte ja ett'ette tuosta toisesta ovesta pääse, siitä minä kyllä pidän huolta. — Neiti Liisi, kuinka te raskitte antaa minun olla tämmöisessä epätoivossa? Mitä varten te aina minua pakenette? Neiti Liisi, vastatkaa: rakastatteko minua?

Liisi.

Ei nyt — toinen kerta — toinen kerta —

Vuorela.

Toinen kerta ja toinen kerta! Se ei tule milloinkaan, sen kyllä tiedän. Epäilettekö minua ehkä? Naimaton olen — papinkirja on minulla taskussa. Ei, teidän täytyy nyt minulle vastata, muuten tulen minäkin tässä hulluksi. Vastatkaa!

Liisi.

En tiedä. Kyllähän minä pidän teistä — niin kovin paljon! Enkä minä tahdo että kukaan minun tähteni — tulisi — hulluksi.

Vuorela

(ottaa hänet syliinsä).

Liisi, se on siis totta, sinä rakastat minua! Liisi, rakas pikku Liisini, nyt sinä vihdoinkin olet omani!

(Esirippu putoaa).

End of Project Gutenberg's Sanny Kortmanin koulu, by Robert Kiljander

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK SANNY KORTMANIN KOULU ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as

creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found

at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of

a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small

staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.